

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

NAZWA INWESTYCJI:

„Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa części wystawowej budynku przy pl. Jana III Sobieskiego 2 na działce 27, obr: 0002, Bytom. Roboty budowlane polegające na przebudowie w zakresie przegród i instalacji wewnętrznych, nadbudowy o świetlik dachowy oraz rozbudowy o przeszklony hall wejściowy, wraz z remontem elewacji frontowej, wymiany stolarki okiennej oraz podniesieniem bezpieczeństwa ppoż.,”

ADRES INWESTYCJI:

Muzeum Górnśląskie
plac Jana III Sobieskiego 2, 41-902 Bytom
działka nr 27, jed. Ew: 246201_1 Bytom, obr: 0002

KATEGORIA OBIEKTU:

IX budynki kultury, nauki i oświaty

INWESTOR:

Muzeum Górnśląskie
ul. Jana III Sobieskiego 2, 41-902 Bytom

Zakres opracowania	Pełniona funkcja projektowa	Imię nazwisko	Data opracowania	Podpis
PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	Konserwator Dziel Sztuki	mgr Aleksander Harkawy	02.2025	

1. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

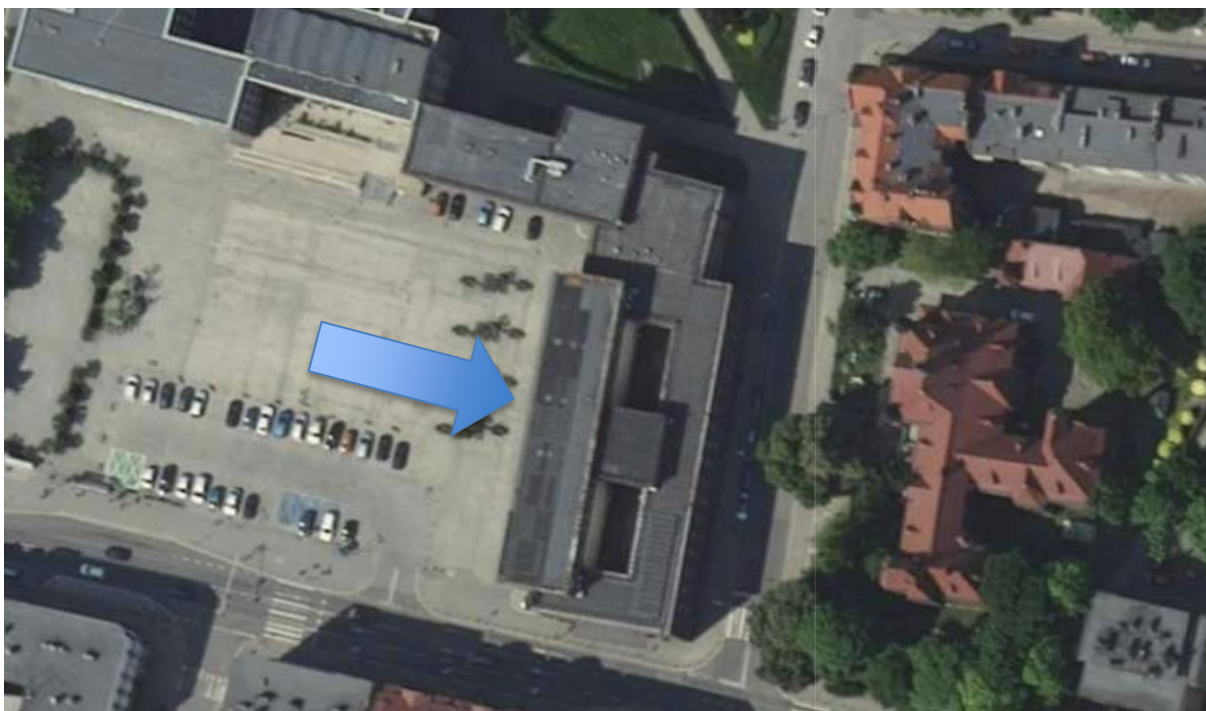
Tytuł:	Muzeum Górnośląskie w Bytomiu. Ślusarka okienna
Autor:	A. Stutz, H. Halter
Rodzaj:	Elewacja, strefa wejściowa oraz wybrane sale ekspozycyjne.
Materiał i technika:	m. in.: techniki budowlane, ceramika budowlana.
Lokalizacja:	Bytom, plac Jana III Sobieskiego 2
Datowanie:	1929-1930
Właściciel:	Samorządowa instytucja kultury województwa śląskiego.

Zakres ochrony konserwatorskiej:

Wpis do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego decyzją numer A/1097/22.

Fot. 1. Budynek Muzeum, widok elewacji frontowej.

Fot. 2. Widok muzeum, zdjęcie satelitarne.

Historia obiektu:

Siedziba muzeum zmieniała się wielokrotnie, nim w latach 1929-1930 zbudowano nowy gmach muzeum według projektu A. Stütza i H. Hatlera. Z powodu światowego kryzysu ekonomicznego budynek zrealizowano tylko w połowie, druga część nigdy nie została wzniesiona. Parter i piwnice skrzydła wystawowego zajęły Miejska Kasa Oszczędności i Biblioteka Miejska. Rozmieszczone w kilku miejscach zbiory przeniesiono w 1931 roku do nowej siedziby, a oficjalne otwarcie Górnośląskiego Muzeum Krajowego (Oberschlesisches Landesmuseum) nastąpiło 24 października 1932 roku.

W muzeum funkcjonowało pięć działów merytorycznych: Przyrody, Dziejów Pierwotnych i Prehistorii, Etnografii i Historii Miasta, Etnologii, Sztuki oraz Biblioteka Muzealna i archeologiczna pracownia konserwatorska. Ponadto swoją siedzibę miał tu okręgowy referat do spraw ochrony przyrody i filia Urzędu Ochrony Zabytków Archeologicznych. W salach wystawowych prezentowano liczne ekspozycje stałe poświęcone przyrodzie, pradziejom, kulturze ludowej i mieszczańskiej Górnego Śląska, historii Bytomia, rozwojowi przemysłu górnośląskiego i sztuce cechowej.

W 1927 roku w Katowicach, będących stolicą polskiej części Górnego Śląska (autonomiczne województwo śląskie) rozpoczęto organizację pierwszej placówki muzealnej - Muzeum Śląskiego. Utworzone w 1929 roku, na stałą siedzibę musiało czekać do 1939 roku, kiedy to został wzniesiony jeden z najnowocześniejszych w Europie gmachów wystawienniczych. Niestety, wybuch wojny uniemożliwił zorganizowanie od lat przygotowywanych ekspozycji, a nowy gmach Niemcy wkrótce rozebrali.

W październiku 1939 roku całość zbiorów zlikwidowanego przez Niemców Muzeum Śląskiego w Katowicach została przewieziona do placówki bytomskiej i umieszczona w magazynach. W latach 1943-1944 najcenniejsze zbiory (również katowickie) ewakuowano do zachodniej części Górnego Śląska. W wyniku walk frontowych, działalności zarządu radzieckiego komisarza wojennego i szabrowników budynek uległ uszkodzeniu, a część zbiorów zniszczeniu i rozproszeniu. Prace zabezpieczające i akcja rewindykacyjna prowadzone od marca 1945 roku przez grupę przedwojennych pracowników Muzeum Śląskiego, pozwoliły na uratowanie i odzyskanie części

kolekcji katowickich i bytomskich. Kolekcje te stały się podstawą do reaktywowania w Bytomiu placówki muzealnej, mającej kontynuować tradycje i program przedwojennego Muzeum Śląskiego. 10 maja 1946 roku w Muzeum Śląskim w Bytomiu zorganizowano pierwszą wystawę poświęconą powstaniom śląskim. Ekspozycje stałe: przyrodniczą, archeologiczną, etnograficzną i galerię malarstwa polskiego udostępniono zwiedzającym w 1946 i 1947 roku.

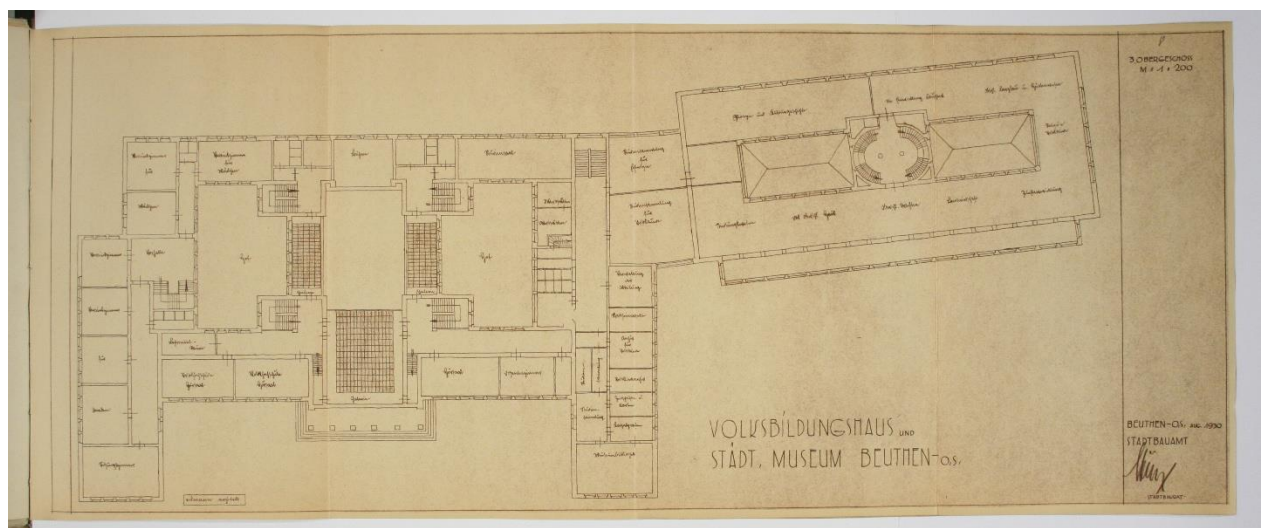
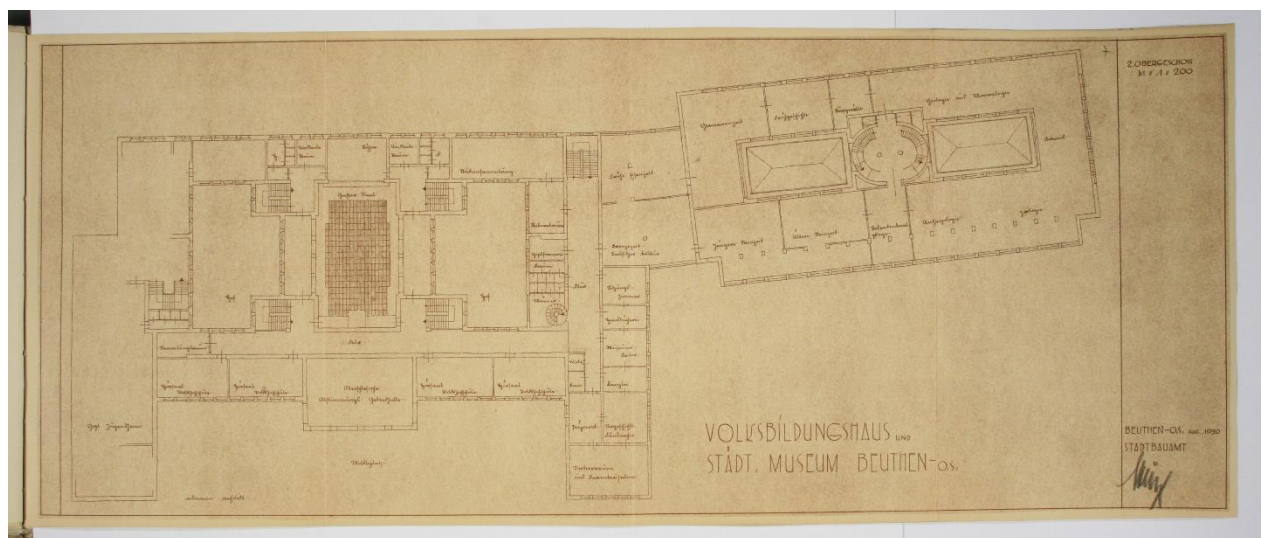
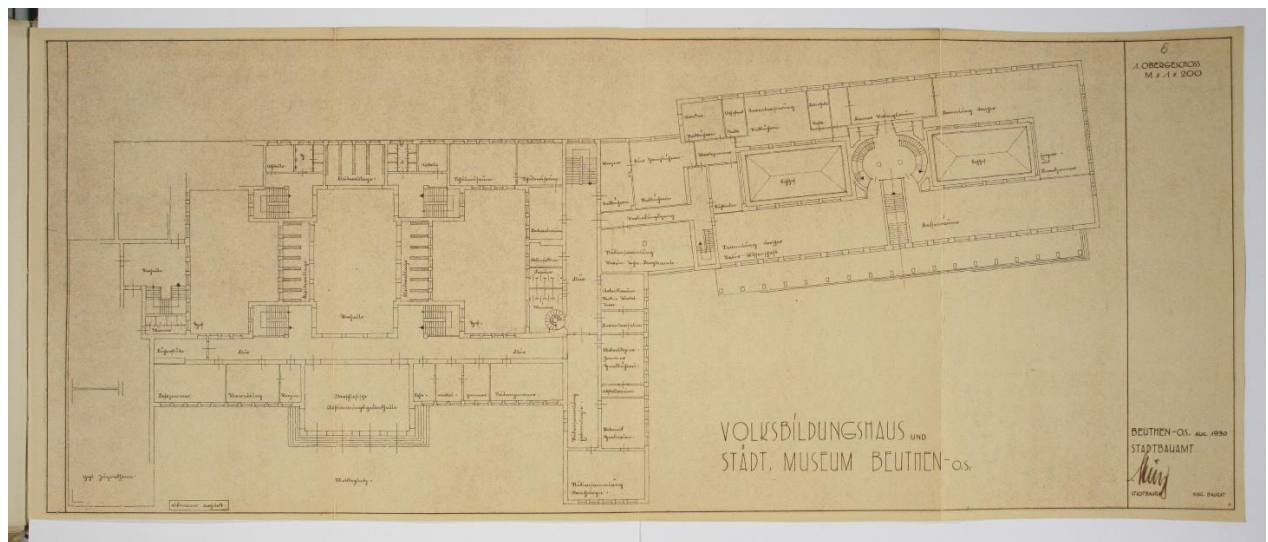
W 1950 roku placówka została upaństwowiona i przyjęła nazwę: Muzeum Górnośląskie w Bytomiu. Przez wiele lat pełniła rolę muzeum okręgowego, centralnej instytucji górnośląskiego muzealnictwa.

W latach 1992-1999 w wyniku umowy zawartej między Wojewodą Katowickim i Prezydentem Miasta Bytomia, muzeum funkcjonowało jako jednostka państwowo-samorządowa, a w roku 1999 zostało przejęte przez samorząd nowo utworzonego województwa śląskiego. Zbiory Muzeum Górnośląskiego to ponad 750 tys. eksponatów, a ich charakter ma bezpośredni wpływ na działalność placówki, która koncentruje się zarówno wokół problemów regionalnych, jak i ponadregionalnych.

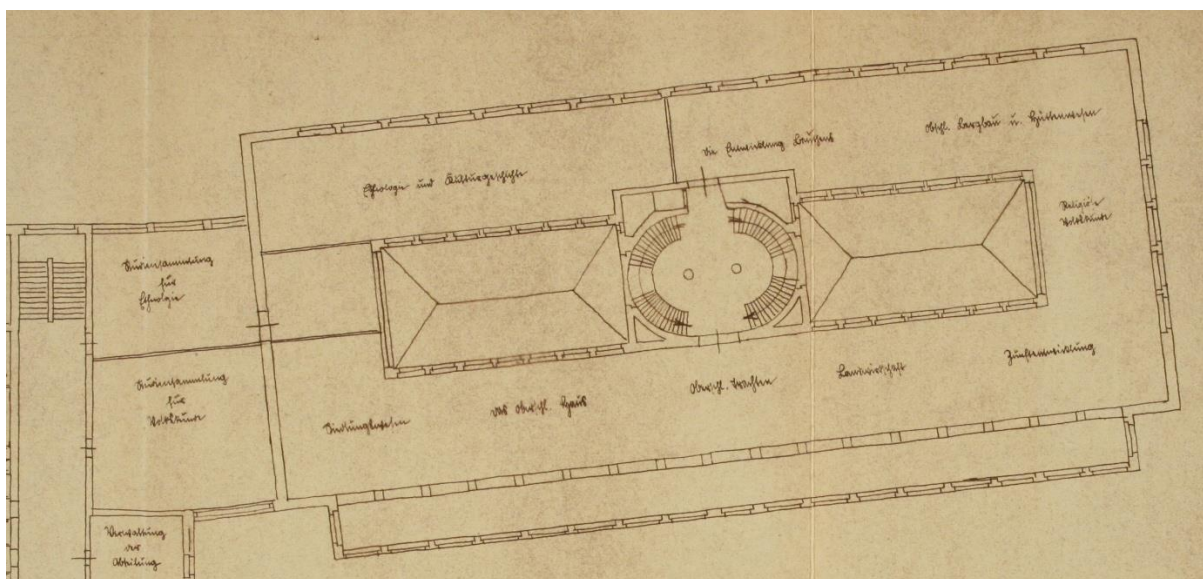
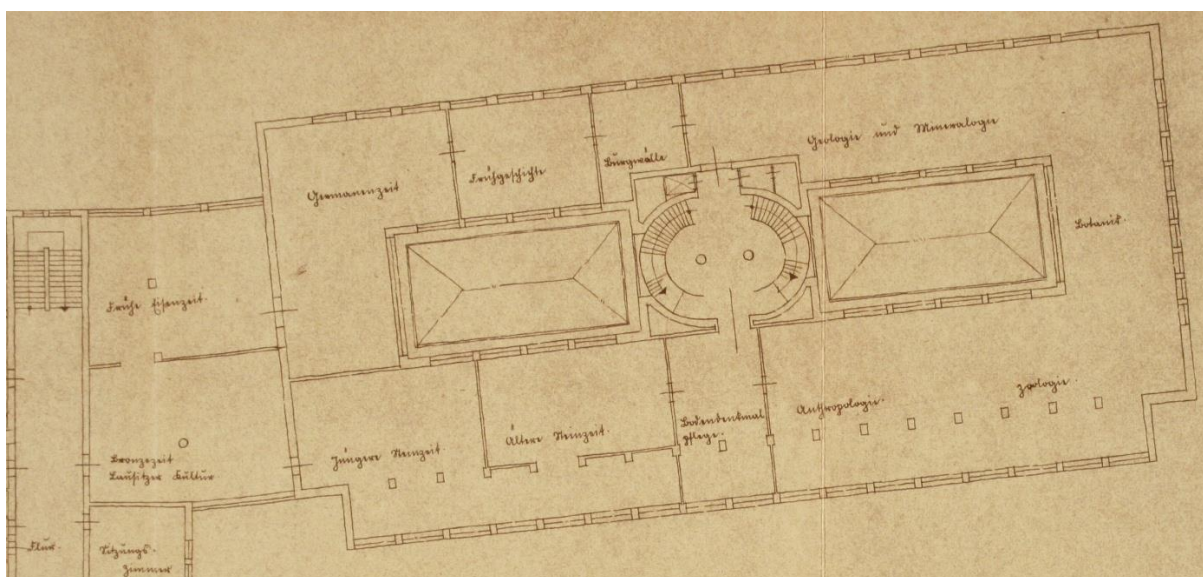
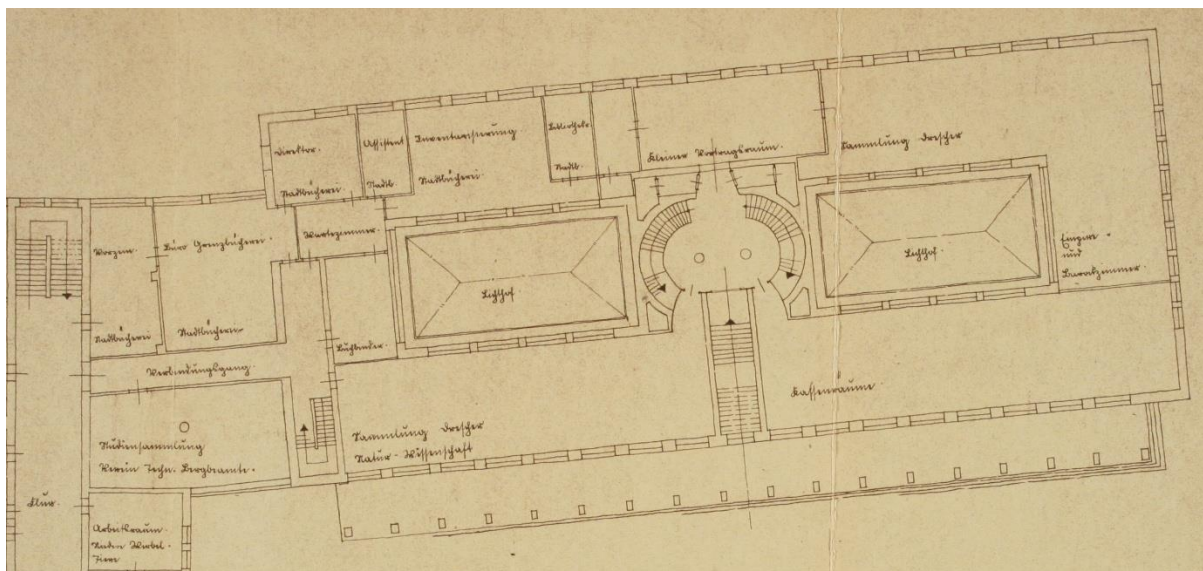
W muzeum funkcjonuje siedem działów merytorycznych: Archeologii, Etnografii, Historii, Historii i Kultury Lwowa i Kresów Południowowschodnich, Przyrody i Sztuki oraz trzy działy pomocnicze: Dział Edukacyjno-Promocyjny, Wydawniczy i Administracyjny. Muzeum posiada także specjalistyczną bibliotekę, w której zgromadzono 50.000 woluminów. Muzeum Górnośląskie zajmuje obecnie dwa budynki: wzniesiony w latach 1929-1930 dwuskrzydłowy gmach główny, mieszczący sale wystaw, magazyny, pracownie i biura oraz budynek (wraz z oficyną) byłego starostwa powiatu bytomskiego, pochodzący z lat 1899-1902 o interesującej architekturze, mieszczący m.in. salę koncertową.

Dziś Muzeum Górnośląskie to poważna, licząca się w kraju placówka muzealna o niekwestionowanym dorobku, bogatych zbiorach i autonomicznym programie.

Pierwotny projekt I, II, III kondygnacji.

Pierwotny projekt I, II, III kondygnacji. Zrealizowane skrzydło główne.

Rysunek 1. Projekty archiwalne, lata 30-te XX wieku.

Fot. 3. Widok budynku muzeum. Stan z 1929 roku.

Fot. 4. Widok budynku muzeum. Stan z 1930 roku.

Fot. 5. Widok budynku muzeum. Stan z 1930 roku.

Fot. 6. Widok budynku muzeum. Stan z 1930 roku.

Fot. 7. Widok budynku muzeum. Stan z 1930 roku.

Fot. 8. Widok budynku muzeum. Stan z około 1930 roku.

Fot. 9. Widok budynku muzeum. Stan z około 1930 roku.

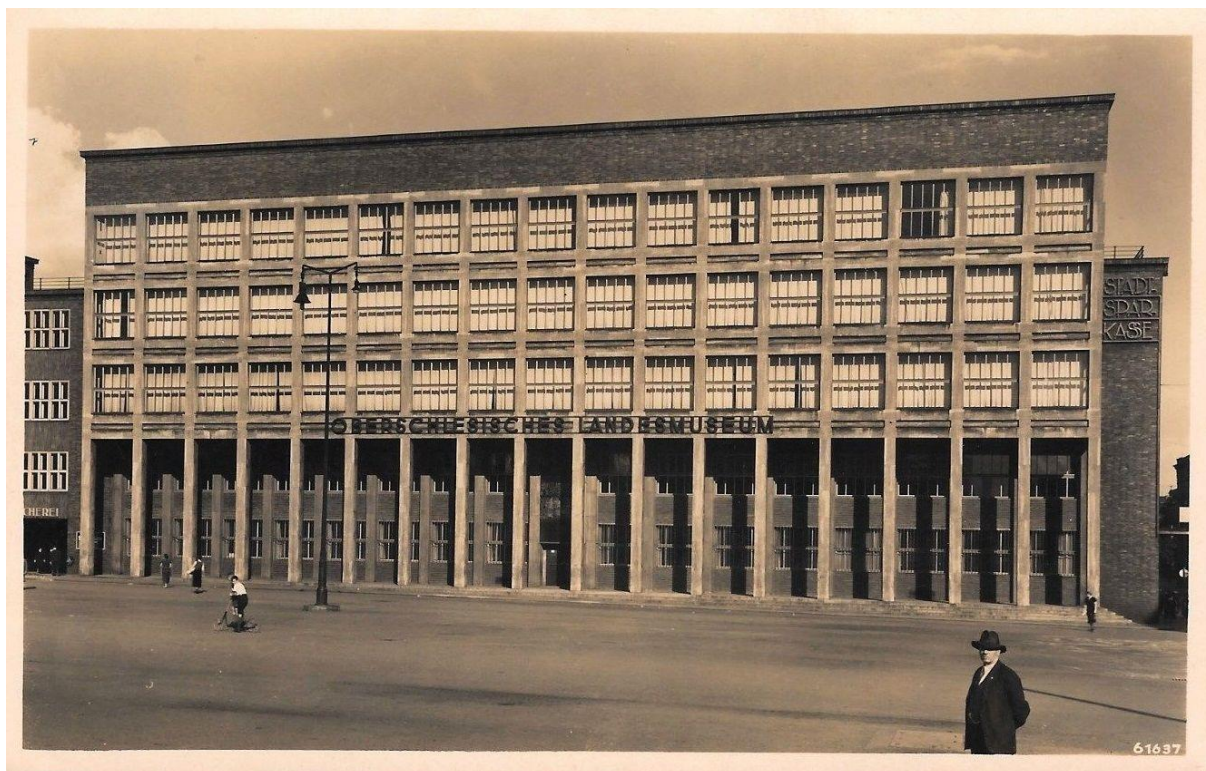
Fot. 10. Widok budynku muzeum. Stan z około 1935 roku.

Fot. 11. Widok budynku muzeum. Stan z około 1935 roku.

Fot. 12. Widok budynku muzeum. Stan z około 1935 roku.

Fot. 13. Widok budynku muzeum. Stan z około 1936-1938 roku.

Fot. 14. Widok budynku muzeum. Stan z około 1937 roku.

Fot. 15. Widok budynku muzeum, fragment. Stan z 1938 roku.

Fot. 16. Widok budynku muzeum. Stan z 1939 roku.

Fot. 17. Widok budynku muzeum. Stan z 1939 roku.

Fot. 18. Widok budynku muzeum. Stan z 1940 roku.

Fot. 19. Widok budynku muzeum. Stan z 1941 roku.

Fot. 20. Widok budynku muzeum. Stan z 1943 roku.

Fot. 21. Widok budynku muzeum. Stan z 1946 roku.

Fot. 22. Widok budynku muzeum. Stan z 1948-1949 roku.

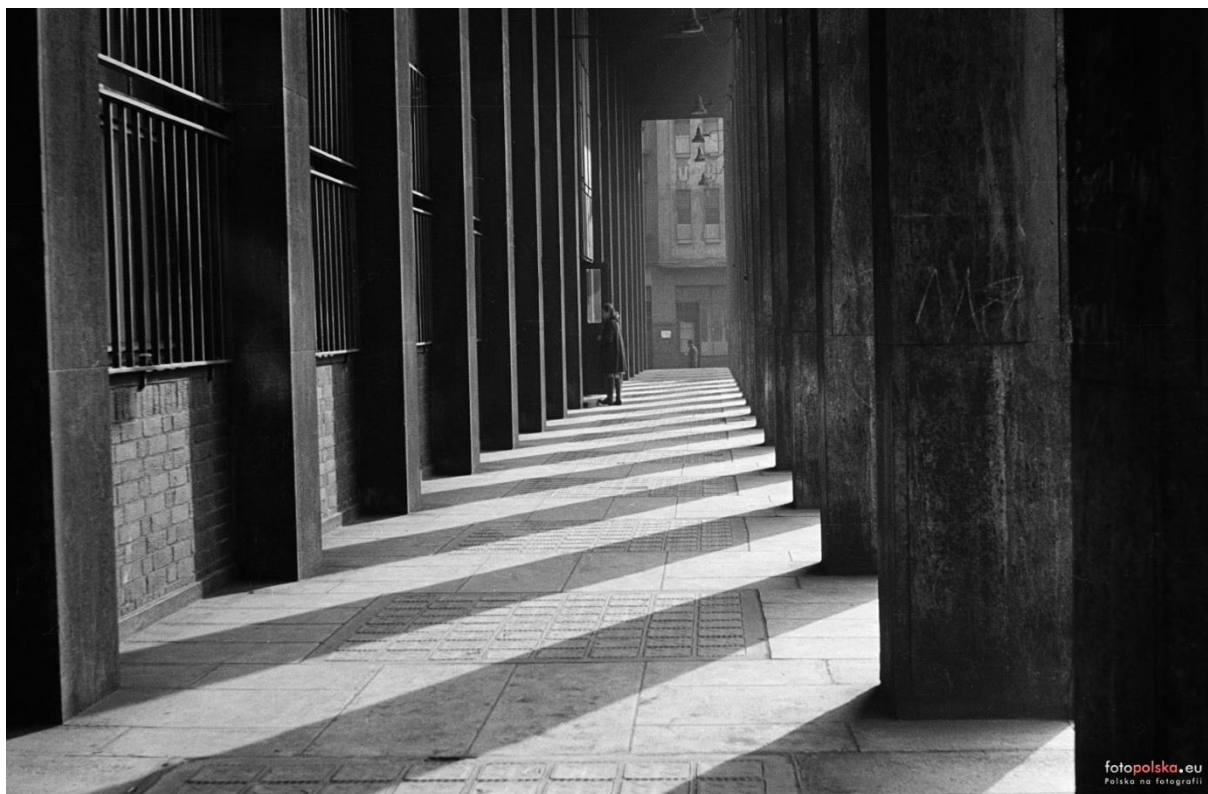
Fot. 23. Widok budynku muzeum. Stan z 1950-1967 roku.

Fot. 24. Widok budynku muzeum. Stan z 1961-1962 roku.

Fot. 25. Widok budynku muzeum. Stan z 1962 roku.

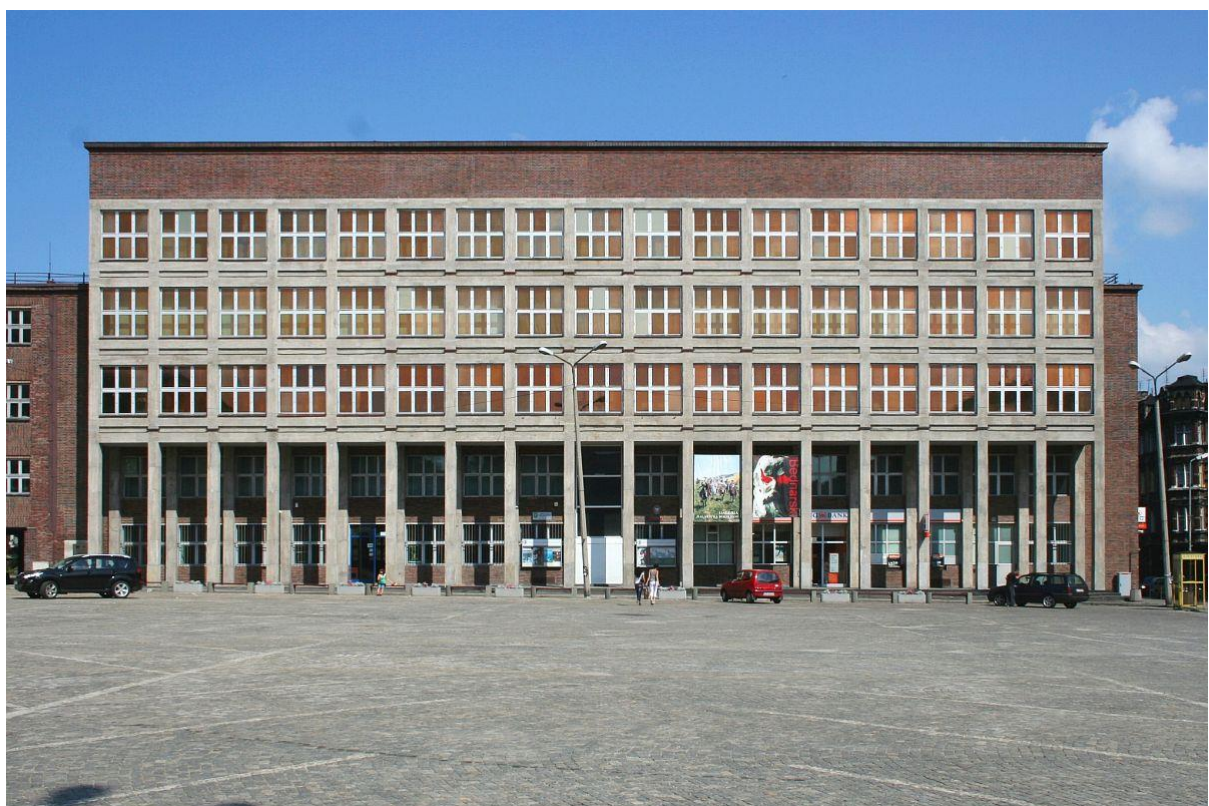
Fot. 26. Widok budynku muzeum. Stan z 1967 roku.

Fot. 27. Widok budynku muzeum. Stan z 1967 roku.

Fot. 28. Widok budynku muzeum. Stan z 1973-1975 roku.

Fot. 29. Widok budynku muzeum. Stan z 2009 roku.

Fot. 30. Widok budynku muzeum. Stan z 2009 roku.

Fot. 31. Widok budynku muzeum. Stan z 2019 roku.

Fot. 32. Widok budynku muzeum, klatka schodowa. Lata 30-te XX wieku.

Fot. 33. Widok budynku muzeum, klatka schodowa. Lata 30-te XX wieku.

Fot. 34. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1933-1938 roku.

Fot. 35. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1933-1938 roku.

Fot. 36. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1933-1938 roku.

Fot. 37. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1934 roku.

Fot. 38. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1934 roku.

Fot. 39. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1935-1944 roku.

Fot. 40. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1935-1944 roku.

Fot. 41. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1941 roku.

Fot. 42. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1941 roku.

Fot. 43. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1946 roku.

Fot. 44. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1946 roku.

Fot. 45. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1946 roku.

Fot. 46. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1946 roku.

Fot. 47. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1946 roku.

Fot. 48. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1947 roku.

Fot. 49. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1947 roku.

Fot. 50. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1949 roku.

Fot. 51. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1949 roku.

Fot. 52. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1949 roku.

Fot. 53. Wnętrze budynku, sale ekspozycyjne. Stan z 1953 roku.

2. ELEWACJA BUDYNKU

Pierwotna elewacja budynku muzeum wykończona została okładziną z płyt, z kamienia naturalnego – trawertynu, cegły klinkierowej i wypraw tynkarskich. Elewacja w przeszłości była wielokrotnie remontowana. W ramach przeprowadzonych prac wymieniono stolarkę okienną na ślusarkę o zmienionych podziałach okien oraz uzupełniono i naprawiano okładziny kamienne. Okładziny w wielu miejscach uległy odspojeniu i powtórnie zostały osadzone w niewłaściwy sposób. Wiele elementów okładziny kamiennej popękało w wyniku działania szkód górniczych, uszkodzeń mechanicznych lub na skutek oddziaływania niekorzystnych warunków atmosferycznych. Wykonane reperacje i rekonstrukcje są niepoprawne, w wielu miejscach negatywnie wpływają na stan zachowania obiektu, jak również negatywnie wpływają na odbiór estetyczny całej elewacji.

Fot. 54. Elewacja frontowa Muzeum. Widok ogólny.

2.1. STOLARKA OKIENNA I DRZWIOWA

Stolarka z okresu powstania budynku nie zachowała się. Pierwotna stolarka okienna była wykonana z drewna. **Okna elewacji frontowej (zachodniej i południowej w ramach bryły budynku)** wykonane były jako okna 10-polowe. Kwatery ułożone były w dwóch rzędach po pięć pionowych pól. Okno przedzielone było na pół, w poziomie formą śłemia. Śłemię dzieliło okno na dwa równe pola w których znajdowały się dwa skrzydła pięciopolowe otwierane uchylnie. Dodatkowo otwierana była środkowa kwatera w dolnym skrzydle. Prawdopodobnie szyba wstawiona była w metalową ramkę pozwalającą zachować proporcje okna.

Grubość profili skrzydeł okiennych wskazuje na pojedynczy charakter okien, jednakże nie można wykluczyć, że były to okna dwuszybowe.

Wszystkie okna posiadały jednocześnie system zastłon pozwalający izolować wnętrze; w zimie od niskich temperatur, w lecie od wysokich temperatur wynikających z nagrzewania się od słońca.

Na podstawie zachowanej kolorowej fotografii z lat 1930 - 1935 dostępnej na portalu; fotopolska.eu (<https://fotopolska.eu/811355,foto.html?s=1.11&cx=1315&cy=834>) określono pierwotną kolorystykę stolarki okiennej. Elementy ramy i śłemia od zewnątrz malowane były na kolor zielony, natomiast skrzydła i podziały na kwatery na kolor biały. Od wewnątrz okna malowane były na kolor biały.

Pozostałe okna były podwójne, licowane z murem od zewnątrz. **Od strony południowej** okna były czteropolowe w układzie pionowym, zielone na pół w poziomie przez grubsze śłemię. U góry znajdowało się dwukwaterowe skrzydło uchylne. Dolna część okna dzielona była na dwa skrzydła otwierane do wewnątrz. Podobnie wykonane zostały okna wewnętrzne w studniach doświetlających wnętrze. Obecnie, w większości, okna te zostały zamurowane.

Okna należy odtworzyć na wzór okien pierwotnych z pakietami szybowymi (trzy szybowe). Brakujące parapety odtworzyć na wzór parapetów pierwotnych z lastryka. Wtórne kraty okienne należy usunąć. Kolorystykę okien należy odtworzyć w oparciu o materiały ikonograficzne. Proponowana kolorystyka; kolor biały: RAL 9010, kolor zielony: RAL 6003 Zielony oliwkowy lub zielony RAL 6004. Przed malowaniem należy wykonać próby i zatwierdzić kolorystykę w WUOZ w Katowicach.

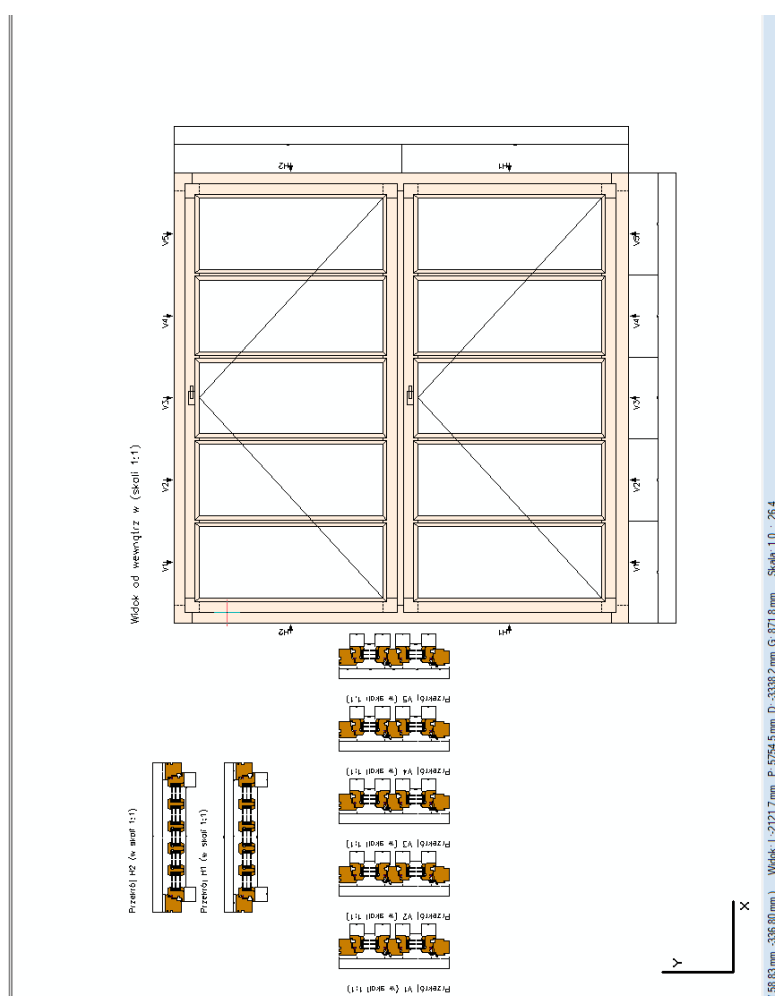
A rectangular color swatch with a light beige background. The text "RAL 9010" is printed in a large, black, sans-serif font, centered horizontally and vertically within the rectangle.

RAL 6003

RAL 6004

Stolarkę drzwiową do budynku należy odtworzyć w oparciu o archiwalne materiały ikonograficzne lub wykonać aranżację w oparciu o analogiczne obiekty z tego okresu.

Pierwotne drzwi do muzeum były drewniane, płycinowe o prostej konstrukcji ze szkleniem w miejscu górnych płycin. Drzwi do lokali użytkowych należy odtworzyć na wzór drzwi pierwotnych z dostosowaniem proporcji do istniejących otworów drzwiowych.

Rysunek 2. Rysunek okna przeznaczony do odtworzenia.

OKNA OD STRONY ZACHODNIEJ I POŁUDNIOWEJ BRYŁY GŁÓWNEJ

Fot. 55. Fotografia archiwalna. Widoczna pierwotna zielono-biała kolorystyka okien.

Fot. 56. Fotografia archiwalna. Widoczna pierwotne uchylne skrzydła.

Fot. 57. Fotografia archiwalna. Widoczne dodatkowe otwieranie okna w postaci uchylnej środkowej kwatery w dolnym skrzydle.

Fot. 58. Fotografia archiwalna. Widok okna od wewnątrz.

Fot. 59. Fotografia archiwalna. Widok okna od wewnątrz.

OKNA OD STRONY POŁUDNIOWEJ I WEWNĘTRZNE W STUDNIACH DOŚWIELAJĄCYCH

Fot. 60. Okna od strony południowej.

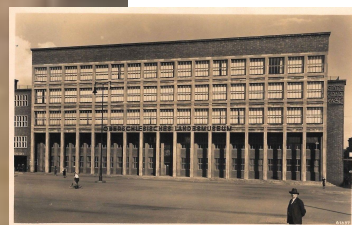
Fot. 61. Okno od strony południowej.

Fot. 62. Okna wewnętrzne w studniach doświetlających (str. 42 (↓)).

Fot. 63. Fotografia archiwalna. Pierwotna stolarka drzwiowa muzeum.

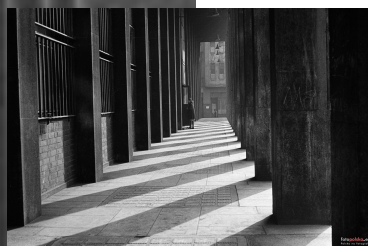
Fot. 64. Fotografia archiwalna. Pierwotna stolarka drzwiowa muzeum.

Fot. 65. Fotografia archiwalna. Pierwotna stolarka drzwiowa muzeum.

Fot. 66. Fotografia archiwalna. Pierwotna stolarka drzwiowa muzeum.

Fot. 67. Fotografia archiwalna. Pierwotna stolarka drzwiowa muzeum.

2.2. OKŁADZINA KAMIENNA ELEWACJI I FILARÓW – TRAWERTYN

Okładzina kamienna elewacji oraz filarów wykonana została z naturalnego kamienia osadowego trawertynu. Ze względu na szkody górnicze, silne zanieczyszczenie powietrza w związku działaniem zakładów przemysłowych, niepoprawnej konserwacji oraz oddziaływanie niekorzystnych warunków klimatycznych elewacja uległa znacznej degradacji. Płytki kamienne w wielu miejscach uległy odspojeniu lub całkowicie odpadły. Liczne płyty popękały w wyniku naprężeń spowodowanych uszkodzeniami górniczymi, korozji kotew lub w wyniku uszkodzeń mechanicznych. Płyty te poddane były wielokrotnie reperacjom i uzupełnieniom. Reperacje i rekonstrukcje wykonane zostały niezgodnie ze sztuką i wymagają powtórznego przeprowadzenia prac konserwatorskich. W ramach projektowanych prac należy; usunąć wszystkie niepoprawnie wykonane rekonstrukcje i cementowe uzupełnienia, które są źródłem zasolenia obiektu a tym samym prowadzą do dalszej degradacji okładziny. Niepoprawnie osadzone i przemieszczone płyty należy osadzić powtórnie. Całą elewację należy oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych, osłabione partie kamienia wzmocnić poprzez impregnację strukturalną. Ubytki kamienia należy uzupełnić kitami mineralnymi lub wstawkami (flekami) a brakujące płytki zrekonstruować kamieniem o analogicznej strukturze i kolorystyce. Całość należy zabezpieczyć poprzez hydrofobizację powierzchni.

Obróbki blacharskie należy wykonać w nawiązaniu do fotografii archiwalnej (Fot. nr 14) z blachy w kolorze srebrnym nawiązującym do obróbek wykonanych z blachy ocynkowanej. Dopuszcza się wykonanie obróbek, np; z blachy tytanowo cynkowej.

Fot. 68. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku.

2.2.1. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH - OKŁADZINA KAMIENNA, TRAWERTYN

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej stanu zachowania obiektu przed konserwacją.

Przed przystąpieniem do prac konserwatorskiej należy wykonać dokumentację fotograficzną i opisową stanu zachowania obiektu.

2. Usunięcie zielonych nawarstwień mikroflory (glony, porosty) z powierzchni kamienia.

Porosty i glony porastające okładzinę kamienną należy usunąć mechanicznie i chemicznie. Zabieg należy wykonać gotowym preparatem biobójczym poprzez pędzlowanie lub natrysk.

3. Chemiczne doczyszczenie zabrudzeń powierzchniowych kamienia.

Zabrudzenia na powierzchni okładzin z kamienia naturalnego należy oczyścić metodą chemiczną lub fizyczną, np. poprzez zastosowanie wiązki lasera. W przypadku metody chemicznej zaleca się zastosowanie okładów ze słabego roztworu kwasu HF nanoszonego metodą pędzlowania na mokrym kamieniu (działanie chemiczne wspomagane myjką ciśnieniową) bądź gotowych past. Ostateczną decyzję dotyczącą wyboru metody i środków czyszczących należy podjąć po wykonaniu prób zachowując wszelkie zasady postępowania przy obiektach zabytkowych.

4. Usunięcie soli rozpuszczalnych w wodzie z porów kamienia do „rozszerzonego środowiska”.

W celu usunięcia soli rozpuszczalnych w wodzie z porów kamienia w miejscach wykazujących silne zasolenie należy założyć okłady odsalające na bazie pulpy celulozowej bądź gotowego produktu. Zabieg należy powtarzać do chwili, gdy stopień zasolenia osiągnie dopuszczalne wartości występowania soli w strukturze kamienia.

5. Podklejenie pęknięć i odspojonych fragmentów kamienia.

Pęknięcia i odspojenia należy skleić żywicą akrylową lub epoksydową (żywice akrylowe lub dyspersje epoksydowe – w zależności od wielkości odspojenia).

6. Wzmocnienie strukturalne osłabionych partii kamienia.

Strukturę porowatego kamienia należy wzmocnić za pomocą preparatów krzemianowych poprzez pędzlowanie lub iniekcję. W tym celu należy zastosować preparat KSE 300 (Remmers) lub inny o podobnych właściwościach. Zamawiający dopuszcza zastosowanie produktu równoważnego o następujących parametrach: bezrozpuszczalnikowy preparat na bazie estrów kwasu krzemowego o zawartość substancji czynnej ok. 99 % wag.

7. Uzupelnienie ubytków kamienia - kity na bazie zapraw mineralnych.

Ubytki kamienia należy uzupełnić kitami na bazie spoiw mineralnych np. w oparciu o biały cement, wapno, kruszywo i pigmenty lub gotowymi zaprawami mineralnymi przeznaczonymi do stosowania w obiektach zabytkowych. Większe ubytki proponuje się zbroić rusztowaniem ze stali nierdzewnej. Powierzchnię ubytków należy zabezpieczyć środkiem do ulepszania zapraw na bazie wodnej dyspersji polimerów żywic. Zabieg ten poprawi adhezję uzupełnień.

Ostatecznie sposób uzupełnienia ubytków należy przyjąć po wykonaniu prób na obiekcie. Efekt końcowy opracowania powierzchni powinien być jak najbardziej zbliżony do oryginału.

8. Rekonstrukcja brakujących elementów okładziny.

Brakujące płyciny należy zrekonstruować z kamienia naturalnego, trawertynu dobranego strukturą i kolorystycznie do oryginału. Odspojone i nowe płyty kamienne należy osadzić na kotwach metalowych ze stali nierdzewnej i/lub kotwach chemicznych.

9. Uzupełnienie spoin kamienia zaprawami mineralnymi.

Spoiny należy wypełnić elastyczną fugą mineralną trasowo-wapienno-cementową, np. wykonane w oparciu o Fugenmörtel – gotowy produkt (Remmers) lub inny o podobnych właściwościach. Kolor fugi należy dobrać do pierwotnej kolorystyki. Zamawiający dopuszcza zastosowanie produktu równoważnego o następujących parametrach: wytrzymałość na ścislenie po 28 dobach $\geq 5 \text{ N/mm}^2$, dynamiczny moduł Younga po 28 dobach $\geq 5.000 \text{ N/mm}^2$.

10. Scalenie kolorystyczne kitów, reperacji, przebarwień i niewielkich plam na powierzchni kamienia.

Kity, reperacje, przebarwienia, plamy należy scalić z lokalnym kolorem kamienia poprzez wykonanie laserunków np. farbami laserunkowymi na bazie spoiwa żelazo-krzemianowego w odpowiednio dobranym kolorze do oryginału lub pigmentami ze spoiwem na bazie metakrylanu etylu i akrylanu metylu.

11. Dezynfekcja i zabezpieczenie kamienia przed korozją mikrobiologiczną.

Właściwa dezynfekcja ma na celu usunięcie i zabezpieczenie przed szkodliwymi czynnikami mikrobiologicznymi dla obiektu. Do wykonania zabiegu można zastosować gotowe preparaty biobójcze, np. Lichenicida (metoda nakładania przez pędzlowanie). Zamawiający dopuszcza zastosowanie produktu równoważnego o następujących parametrach: zawartość substancji czynnej N, N-DIMETYL-NO-FENYL-NO-FLUORO-DICHLOROMETYLTIO-SULFAMID w acetonie $< 2 \%$. Jest to końcowa dezynfekcja i obejmować będzie swoim zakresem powierzchnię rzeźby i cokołu.

12. Hydrofobizacja powierzchni kamienia.

Powierzchnię kamiennej okładziny należy zabezpieczyć przed bezpośrednim działaniem wody opadowej poprzez pokrycie lica preparatami hydrofobowymi na bazie silanów/siloksanów, np. Funcosil SNL – Remmers. Zamawiający dopuszcza zastosowanie produktu równoważnego o następujących parametrach: zawartości alkilalkoksylan $\geq 2,5$ - $<5\%$, Węglowodory, C9-C11, n-alkany, izoalkany, cyklen ≥ 80 - 100% .

13. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej z przebiegu wykonanych prac.

Należy wykonać pełną dokumentację konserwatorską zawierającą część opisową wraz z użytymi środkami do konserwacji oraz zdjęciami z przebiegu prac.

Fot. 69. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne uzupełnienia kamienia i spoin.

Fot. 70. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne uzupełnienia kamienia i spoin.

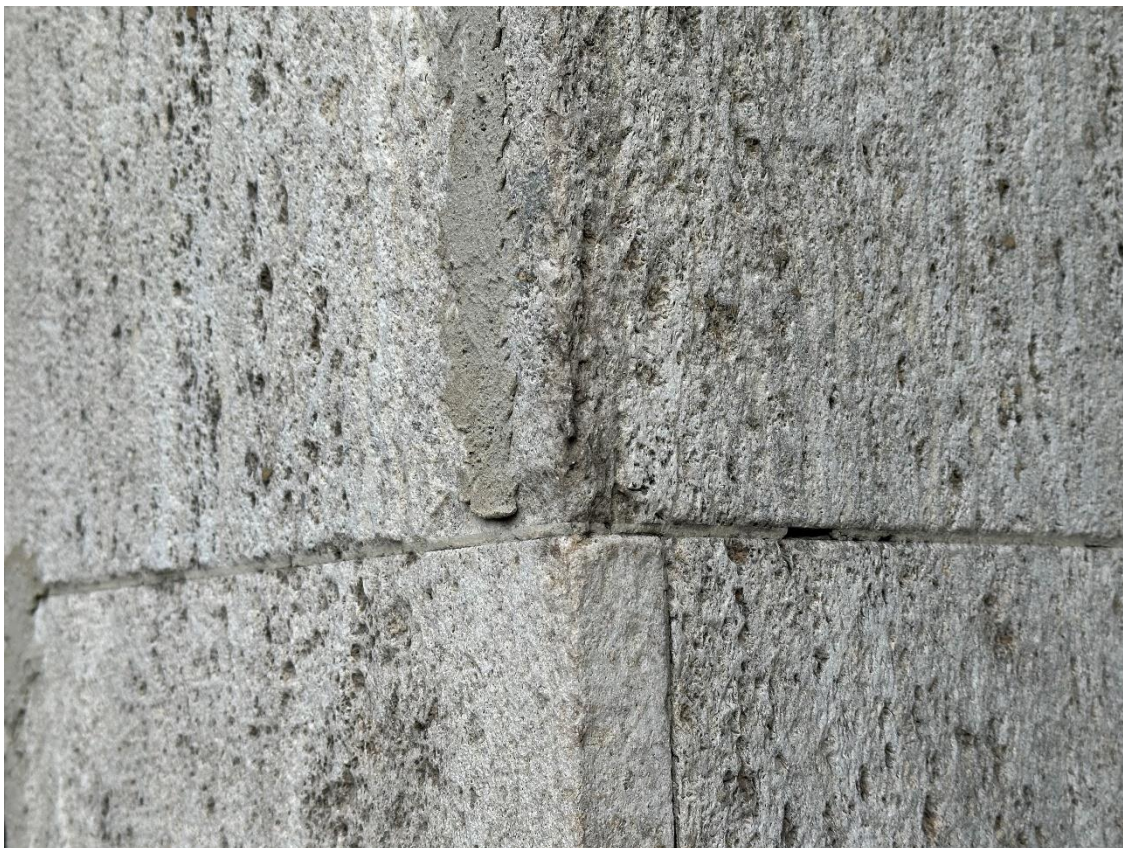
Fot. 71. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne uzupełnienia kamienia i spoin.

Fot. 72. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne odspojenia kamienia.

Fot. 73. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne uzupełnienia kamienia i spoin.

Fot. 74. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne uzupełnienia kamienia i spoin.

Fot. 75. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne uzupełnienia kamienia i spoin.

Fot. 76. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne uzupełnienia kamienia i spoin.

Fot. 77. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne pęknięcia kamienia.

Fot. 78. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne ubytki kamienia.

Fot. 79. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne ubytki kamienia.

Fot. 80. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne ubytki kamienia.

Fot. 81. Okładzina kamienna (trawertyn) elewacji budynku. Widoczne zabrudzenia powierzchni kamienia.

2.3. ELEWACJA Z CEGŁY LICOWEJ

Założenia konserwatorskie przewidują poddanie elewacji pełnej konserwacji technicznej i estetycznej. W ramach prac należy elewację oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych, usunąć wtórne reperacje lub zmiany wielkości otworów okiennych, uzupełnić ubytki muru, cegieł i fugi pierwotnej, scalić kolorystycznie.

Wszelkie powłoki malarskie na licu elewacji należy usunąć.

Elementy metalowe znajdujące się na elewacji (np. podkonstrukcje, kotwy, itp.) należy zachować i poddać konserwacji.

Korony murów zaleca się zabezpieczyć przed działaniem czynników atmosferycznych obróbkami blacharskim z blach, np. tytanowo-cynkowych w kolorze naturalnym (srebrnym).

2.4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej obrazującej stan zachowania obiektu przed konserwacją zwracając szczególną uwagę na zniszczenia i brakujące elementy.
2. Wykonanie badań stratygraficznych w celu określenia pierwotnej kolorystyki i technologii wykonania obiektu, w szczególności kolorystyki spoin cegieł.
3. Dezynfekcja obiektu.

Dezynsekcja obiektu poprzez natrysk preparatem odkażającym zawierającym alkil chlorku dimetylobenzyloamonu oraz 2-oktylo-2H-izo) azol-3-on lub innym preparatem dopuszczonym do stosowania na elewacjach. Obumarłe organizmy należy usuwać bardzo delikatnie metodami mechanicznymi lub parą wodną.

4. Wstępne wzmocnienie zdeintegrowanych miejsc (cegieł ceramicznych).

Elementy zdeintegrowane należy wzmocnić miejscowo hydrofilnym preparatem krzemooorganicznym (na bazie czteroetoksylanu, dla cegły o stopniu wytrącania żelu ok. 30% i spoiny do 45%). Zabieg wykonać strukturalnie, na jak największą głębokość. Należy unikać wzmacniania powierzchniowego.

5. Oczyszczenie powierzchni cegieł z powierzchniowych zbrudzeń.

W celu usunięcia zabrudzeń obiektu elewację należy oczyścić z pyłów i nawarstwień (bez naruszania spieku i nawarstwień bezpiecznych dla cegły). Zabieg wykonać parą wodną (pod ciśnieniem, z użyciem wytwornicy pary) i miękkimi szczotkami z tworzyw sztucznych, chemicznie lub za pomocą lasera. Czyszczenie musi być wykonane z pełną kontrolą procesu. Zabieg należy wykonywać pod nadzorem konserwatora zabytków w zakresie metod i efektów.

6. Doczyszczanie lica cegieł w miejscach wymagających interwencji.

W miejscach w których powstały nawarstwienia szkodliwe dla lica cegły lub wymagane jest to przez konieczność przemurowań ścian należy doczyścić lico metodą chemiczną. Przed przystąpieniem do zabiegu należy wykonać próby oczyszczania. Zaleca się wykonanie prób, np. 3% roztworem wodnym kwasu fluorowodorowego nakładanego na mokre miejsce na 15 minut. Aby zachować kontrolę nad

zakresem działania roztwór nakładać jako okład z ligniny. Po tym czasie zmyć lico parą wodną pod ciśnieniem. Jeżeli metoda okaże się nieskuteczna, można wykonać próbę z 10% wersenianem dwusodowym w okładzie ligninowym. Czas działania roztworu dobrać na podstawie wykonanych prób. We wszystkich miejscach czyszczonych chemicznie należy po zabiegu założyć okład odsalający z wody destylowanej i ligniny.

7. Usunięcie nawarstwień szkodliwych dla lica elewacji.

Reperacje cementowe na licu muru ceramicznego w miejscach narażonych na działanie wód opadowych zaleca się usunąć przez wykucie. Delikatne usunięcie niektórych, wtórnych materiałów ma na celu uniknięcia pogarszania się stanu technicznego elementów poddawanych konserwacji. Chodzi przede wszystkim o zaprawy cementowe, jeśli zostały zidentyfikowane jako całkowicie współczesne, a ich wpływ na podłoże jest wyraźny i destrukcyjny.

8. Przemurowanie luźnych cegieł i rozwarstwień muru.

W miejscach w których cegły utraciły adhezję lub mur uległ rozwarstwieniu i przemieszczeniu należy wykonać przemurowania. Do przemurowań w pierwszej kolejności należy wykorzystać cegłę rozbiórkową. Nowe cegły należy dobrać kolorystycznie, rozmiarem i właściwościami do cegieł pierwotnych.

Wtórne przemurowania elewacji należy scalać kolorystycznie poprzez przemurowanie lica cegłami dobranymi kolorystycznie do oryginału lub poprzez scalenie kolorystyczne istniejących cegieł (np., elewacja łącznika przy dylatacji).

Na koronie murów należy wykonać zabezpieczenie przed działaniem czynników atmosferycznych w postaci obróbek blacharskich.

9. Ostateczne wzmocnienie miejsc, które uległy utracie kohezji.

Ostateczne wzmocnienie miejsc osłabionych elementów z cegieł ceramicznych hydrofilnym preparatem krzemooorganicznym (na bazie czteroetoksylanu). Zabieg wykonać strukturalnie, na jak największą głębokość. Unikać wzmacniania powierzchniowego.

10. Uzupełnienie ubytków cegieł.

Uzupełnienie ubytków cegieł ceramicznych w miejscach ubytków należy wykonać zaprawami mineralnymi imitującymi uzupełniany materiał. Jako spoiwo wykorzystać biały cement lub wapno trasowe. Dopuszcza się stosowanie gotowych zapraw przeznaczonych do uzupełniania cegieł zabytkowych. Używać zapraw o właściwościach fizyko-mechanicznych bezpiecznych dla uzupełnianego materiału, czyli o odpowiednich parametrach wytrzymałościowych, nasiąkliwości i porowatości oraz o dobrych właściwościach kapilarnych.

11. Uzupełnienie ubytków spoin.

Spoiny należy uzupełnić zaprawami mineralnymi imitującymi uzupełniany materiał. Należy używać zapraw o właściwościach fizyko-mechanicznych bezpiecznych dla uzupełnianego materiału, czyli o odpowiednich parametrach wytrzymałościowych, nasiąkliwości i porowatości oraz o dobrych właściwościach kapilarnych. Spoina powinna mieć przede wszystkim lepsze zdolności kapilarne od oryginału, szybciej wysychać i mieć mniejszą wytrzymałość mechaniczną. Kolor i uziarnienie dobrać do uzupełnianego miejsca, w sposób zapewniający jak najmniejszą widoczność uzupełnienia. Jako

spoiwa stosować wapno zwykłe lub wapno trasowe. Dopuszcza się dodawanie do wapna zwykłego 10% dodatku białego cementu 52,5. Spoiny należy uzupełnić równo z licem muru lub jako lekko wgłębny.

W miejscach reperacji i wtórnych przemurowań spoiny należy uzupełnić na wzór spoin pierwotnych.

W przypadku zdeintegrowanych i wtórnych spoin, przed uzupełnieniem należy je wyciąć na głębokość około 2 cm.

12. Wykonanie hydrofobizacji powierzchniowej obiektu.

Powierzchnię murów i elementów betonowych należy poddać hydrofobizacji gotowymi preparatami.

13. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.

Po zakończeniu prac należy wykonać dokumentację opisową i fotograficzną z przebiegu konserwacji.

Fot. 82. Fragment elewacji ceglanej budynku Muzeum.

Fot. 83. Fragment elewacji ceglanej budynku Muzeum.

Fot. 84. Fragment elewacji ceglanej budynku Muzeum.

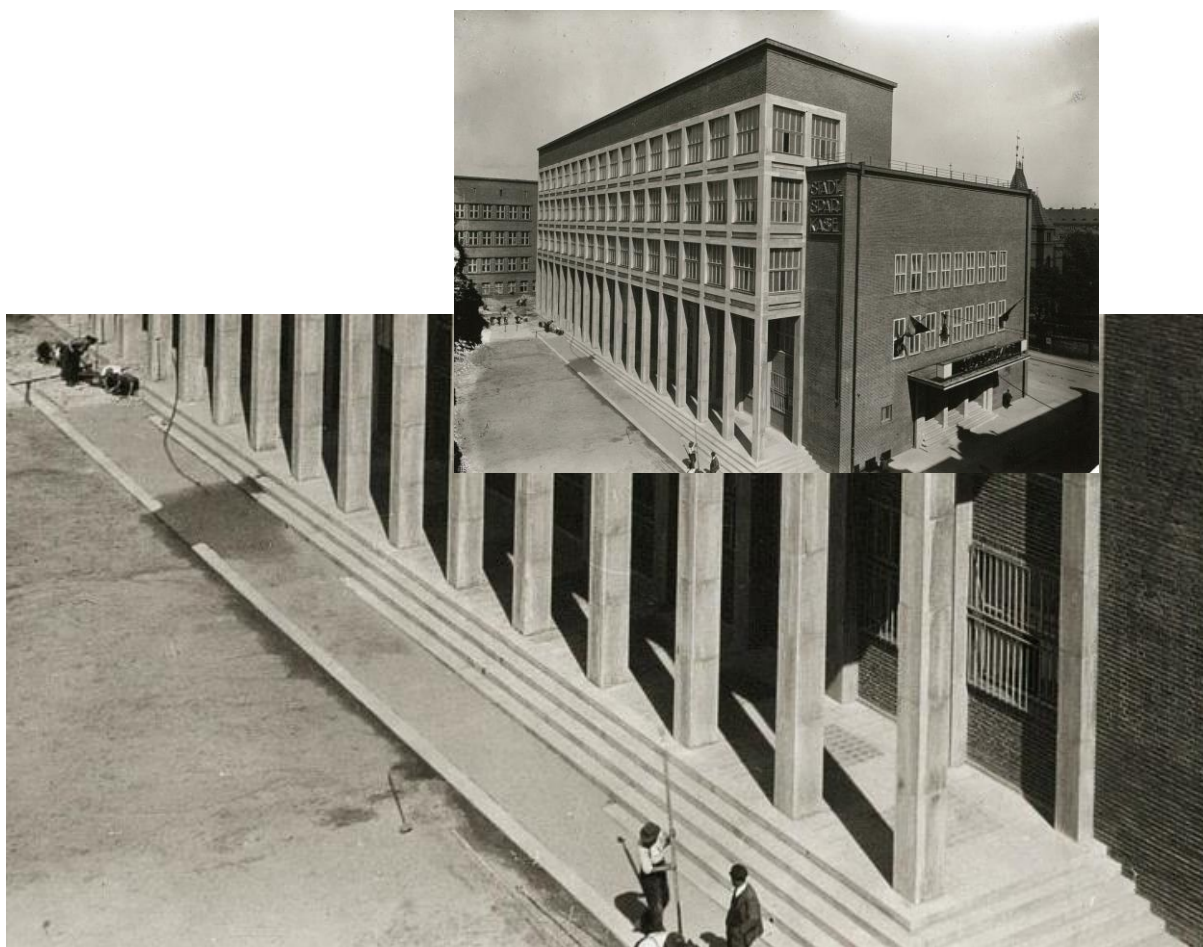
Fot. 85. Fragment elewacji ceglanej budynku Muzeum.

3. NAWIEŻCHNIE UTWARDZONE I SCHODY PRZED BUDYNKIEM

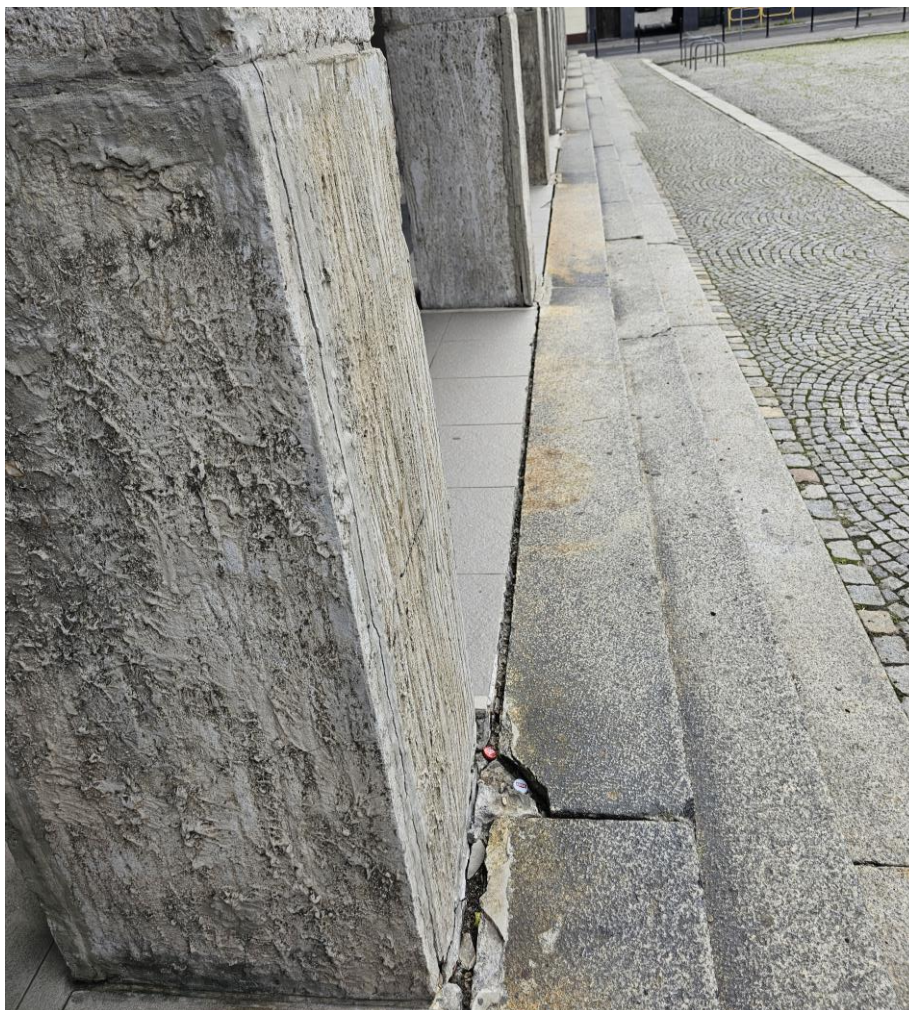
Schody granitowe przed budynkiem w wyniku szkód górniczych i użytkowania uległy rozszczelnieniu i przesunięciu. Schody należy zdemontować, poszczególne bloki kamieni granitowych oczyścić, uzupełnić i powtórnie zamontować w pierwotnym miejscu. Spoiny pomiędzy blokami kamieni należy wypełnić elastyczną fugą mineralną. Pod stopnie należy wykonać nową podbudowę. Po rozebraniu stopni należy wykonać izolację pionową fundamentów budynku (piwnicy).

Na czas remontu schodów i prac związanych z izolacją budynku należy rozebrać kostkę granitową stanowiącą chodnik przed budynkiem. Po zakończeniu prac kostkę należy ponownie ułożyć na wzór układu pierwotnego bruku rzymskiego. Przed demontażem osie łuków układu bruku rzymskiego należy zinwentaryzować w celu wiernego odtworzenia proporcji. Kostkę należy ułożyć na nowej podbudowie.

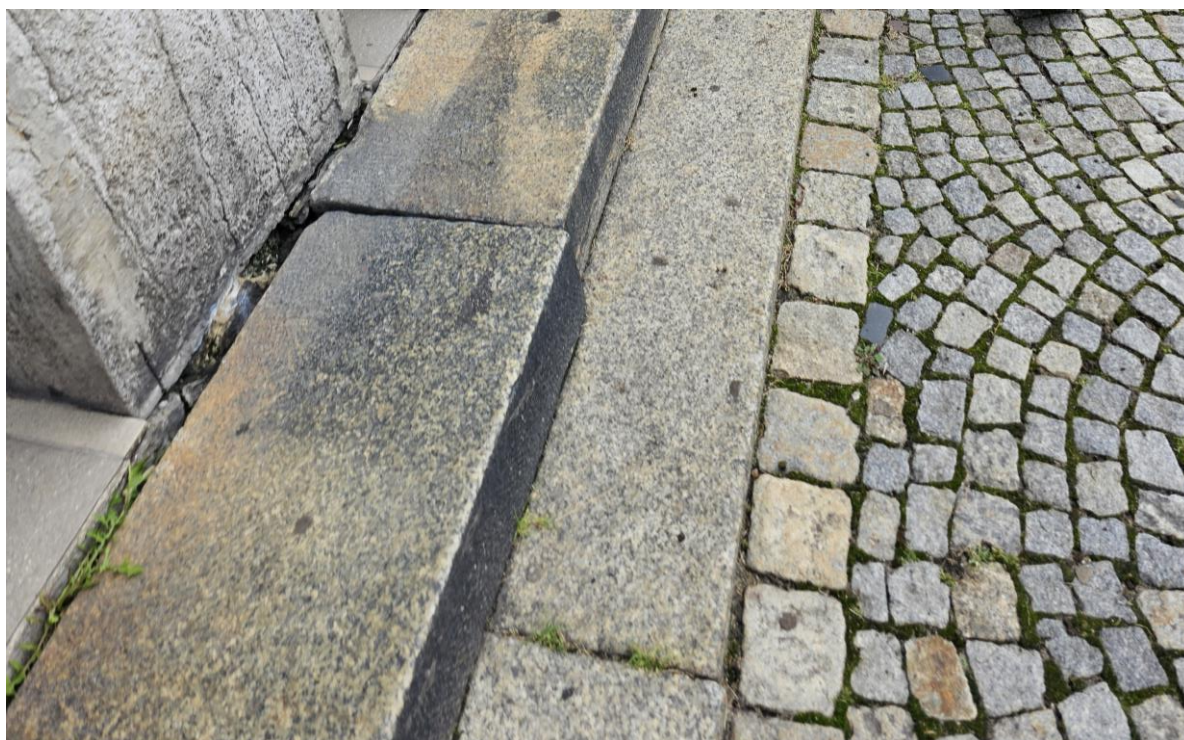
Nawierzchnia podcieni budynku. Ze względu na nieszczelność luksferów i samej posadzki podcieni muzeum piwnice znajdujące się poniżej były często zalewane przez wody opadowe. Istniejące płytki są wtórne. Dopuszcza się wykonanie zmiany kątów nachylenia posadzki w związku z budową nowej strefy wejściowej muzeum. Nową nawierzchnię zaleca się odtworzyć zgodnie z pierwotnym układem widocznym na fotografiach archiwalnych z elementów płyt granitowych.

Fot. 86. Fragment fotografii archiwalnej z okresu budowy chodnika.

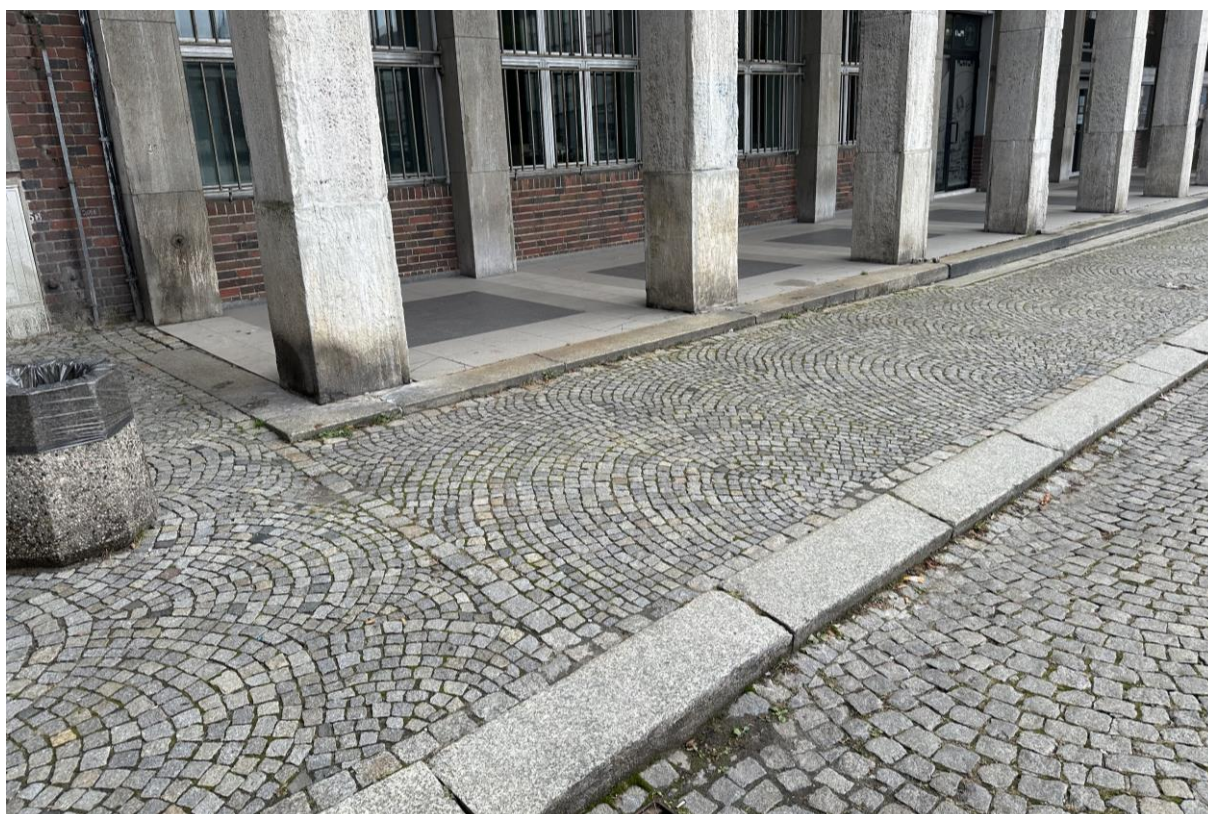
Fot. 87. Schody przed budynkiem muzeum, stan z 2024 roku.

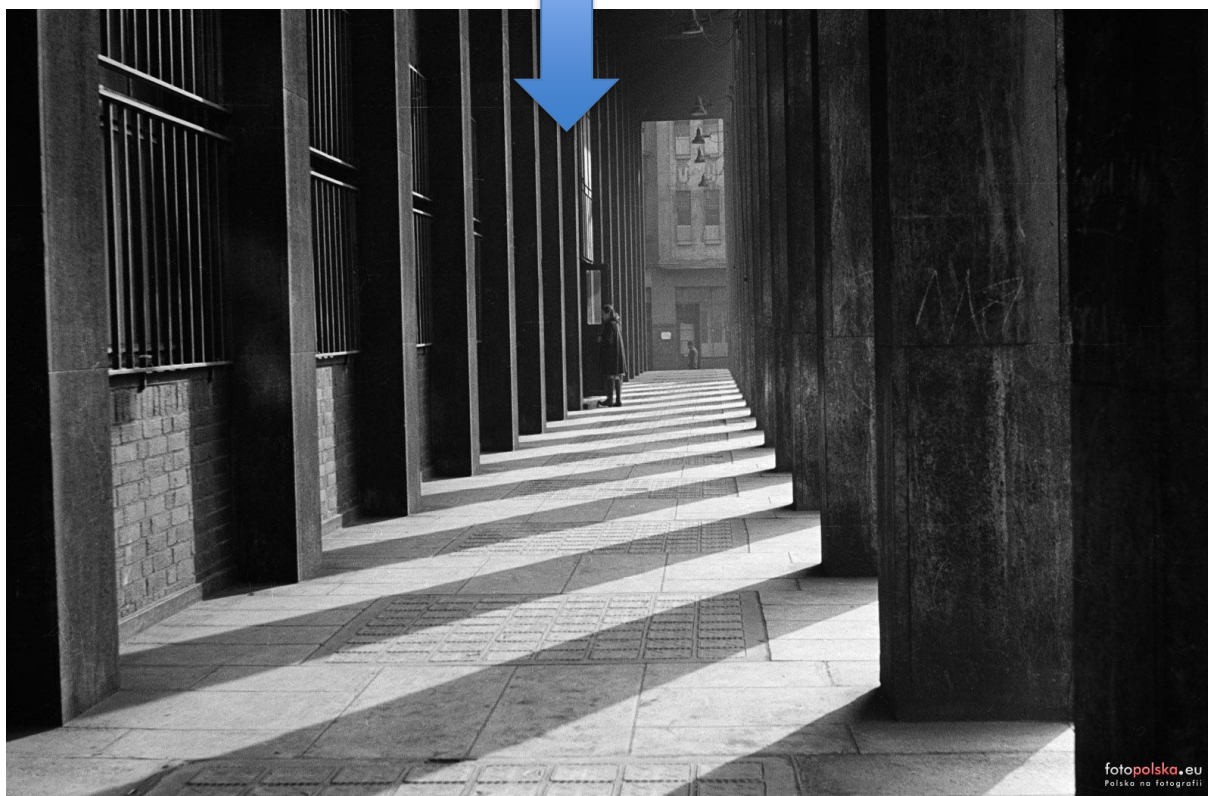
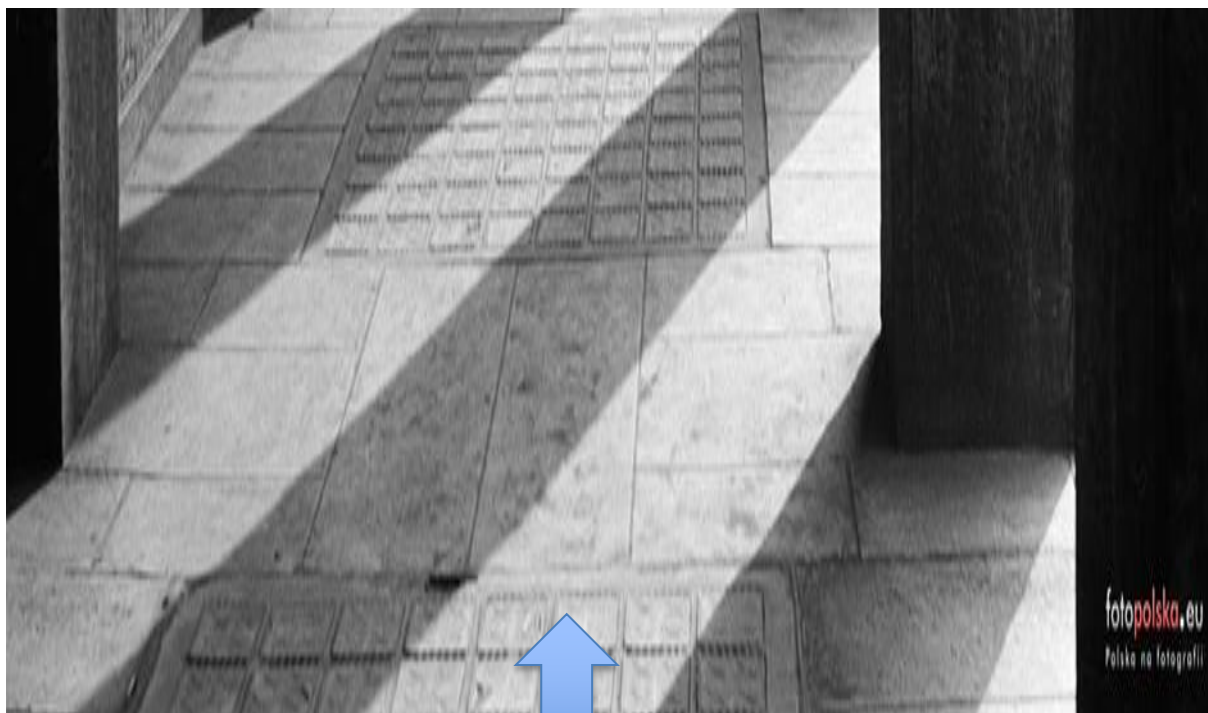
Fot. 88. Schody przed budynkiem muzeum, stan z 2024 roku.

Fot. 89. Chodnik przed budynkiem muzeum, stan z 2024 roku.

Fot. 90. Chodnik przed budynkiem muzeum, stan z 2024 roku.

Fot. 91. Nawierzchnia podcieni budynku muzeum, fotografia archiwalna.

4. ELEMENTY WNĘTRZA.

4.1 SCHODY WEJŚCIOWE

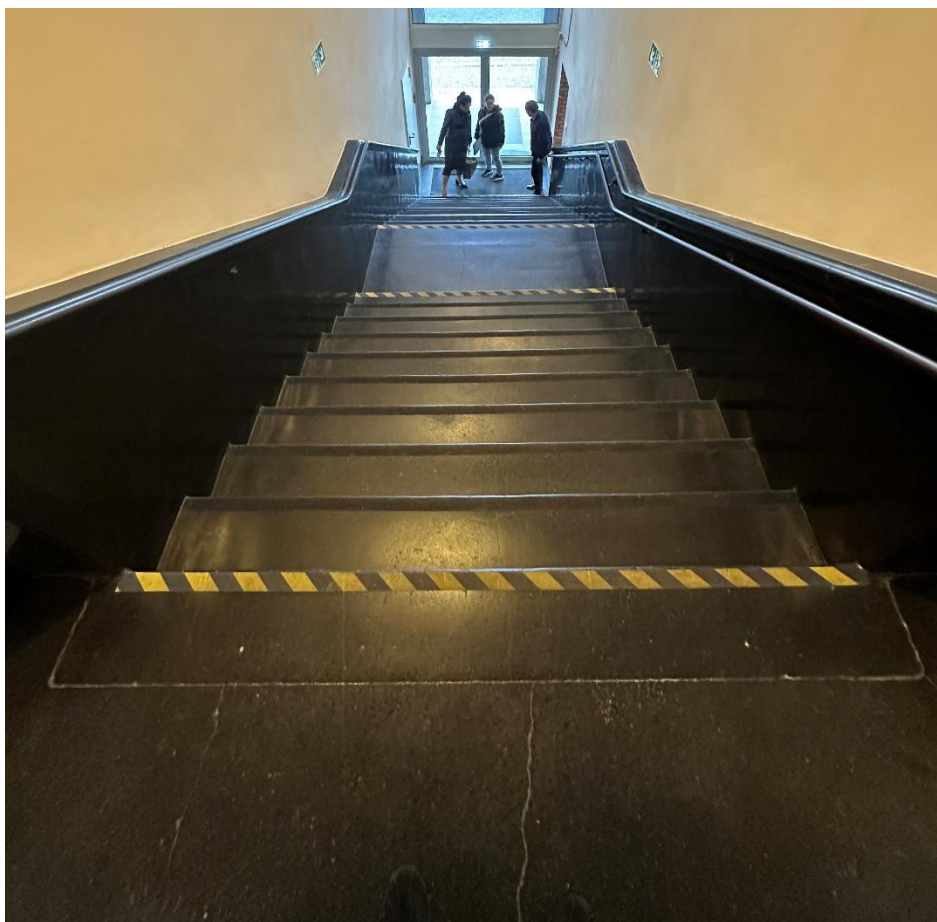
Schody wejściowe wykonane zostały w technologii czarnego lastryka. Zarówno balustrady naścienne, jak i schody ze spocznikami należy poddać pełnej konserwacji technicznej i estetycznej. W ramach projektowanych prac powierzchnie wykonane w technice lastryka należy oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych, podkleić ewentualne odspojenia, usunąć wtórne (niepoprawnie wykonane) uzupełnienia, uzupełnić ubytki i pęknięcia zgodnie z kolorystyką i strukturą elementu uzupełnianego, odzyskać poler powierzchni konserwowanych, zabezpieczyć powierzchnię; np. woskami mikrokrystalicznymi.

Metalowe uchwyty do mocowania wykładziny należy zachować. Elementy te należy oczyścić i zabezpieczyć woskami mikrokrystalicznymi.

Metalowy pochwyt należy poddać konserwacji. Stalowe uchwyty należy oczyścić z wtórnych powłok malarskich, zabezpieczyć antykorozyjnie i pomalować zgodnie z pierwotną kolorystyką (kolor czarny). Ewentualne obluzowane uchwyty należy powtórnie osadzić w pierwotnym miejscu.

Brakujący pochwyt po stronie prawej należy odtworzyć na wzór pochwytu zachowanego.

Mosiężny (?) pochwyt należy oczyścić z zabrudzeń i wtórnych patyn, odzyskać poler metalu i zabezpieczyć lakierami i woskiem mikrokrystalicznym.

Fot. 92. Schody wejściowe do budynku.

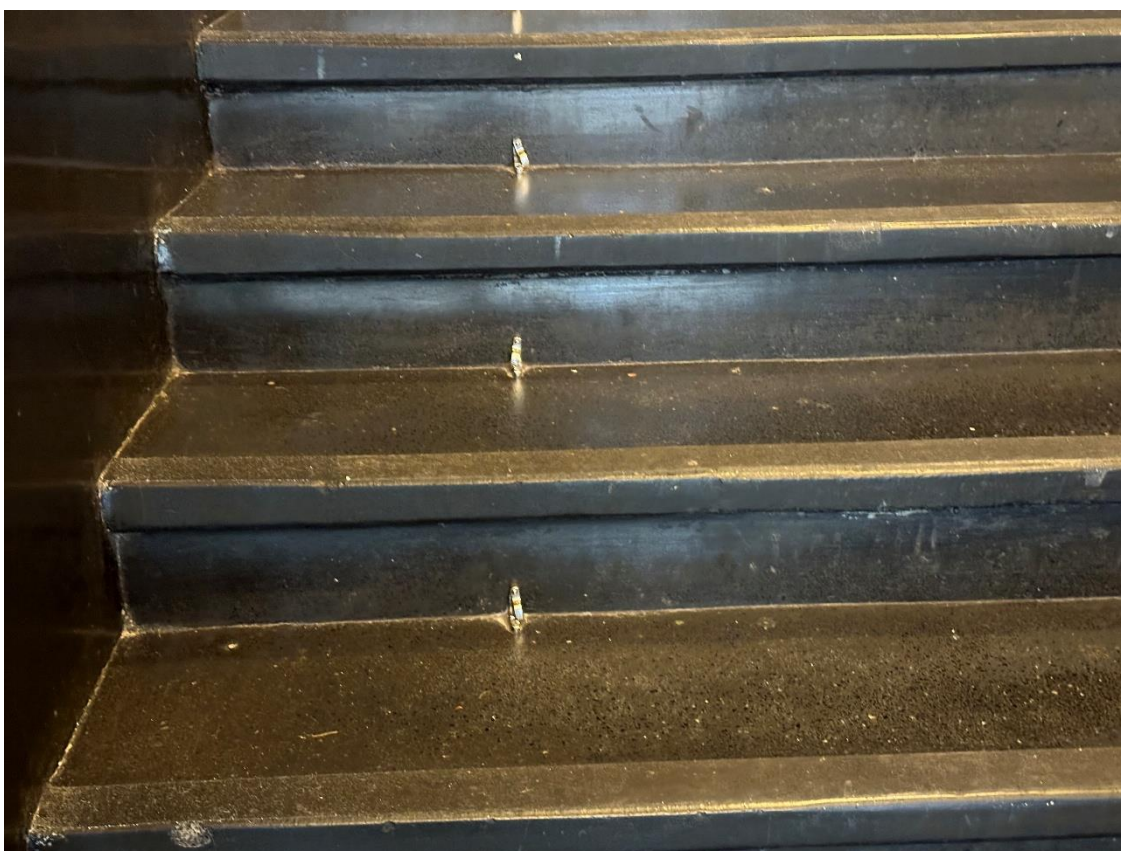
Fot. 93. Schody wejściowe do budynku, fragment.

Fot. 94. Schody wejściowe do budynku, fragment.

Fot. 95. Schody wejściowe do budynku, fragment.

Fot. 96. Schody wejściowe do budynku, fragment.

4.2 KLATKA SCHODOWA – GŁÓWNA

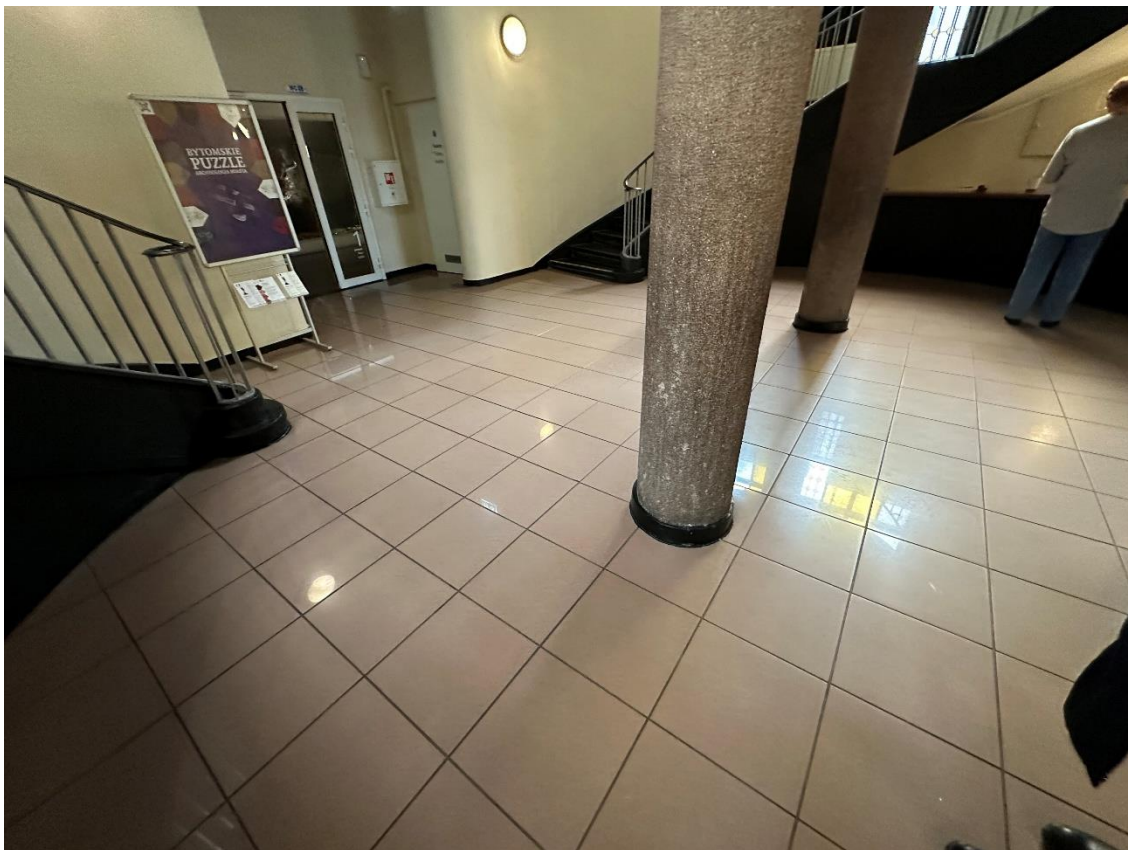
Główna klatka schodowa wykonane zostały w technologii betonów szlachetnych. Klatkę schodową należy poddać pełnej konserwacji technicznej i estetycznej. W ramach projektowanych prac powierzchnie schodów i bazy kolumn, wykonane w technice lastryka, należy oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych, podkleić ewentualne odspojenia, usunąć wtórne (niepoprawnie wykonane) uzupełnienia, uzupełnić ubytki i pęknięcia zgodnie z kolorystyką i strukturą elementu uzupełnianego, odzyskać poler powierzchni konserwowanych, zabezpieczyć powierzchnię; np. woskami mikrokryształicznymi.

Metalowy balustrady należy poddać konserwacji. Balustrady należy oczyścić z wtórnych powłok malarskich, uzupełnić ewentualne ubytki, zabezpieczyć antykorozyjnie a następnie pomalować pochwyt i balustradę zgodnie z pierwotną kolorystyką. Ewentualne obluzowane mocowania należy powtórnie osadzić w pierwotnym miejscu.

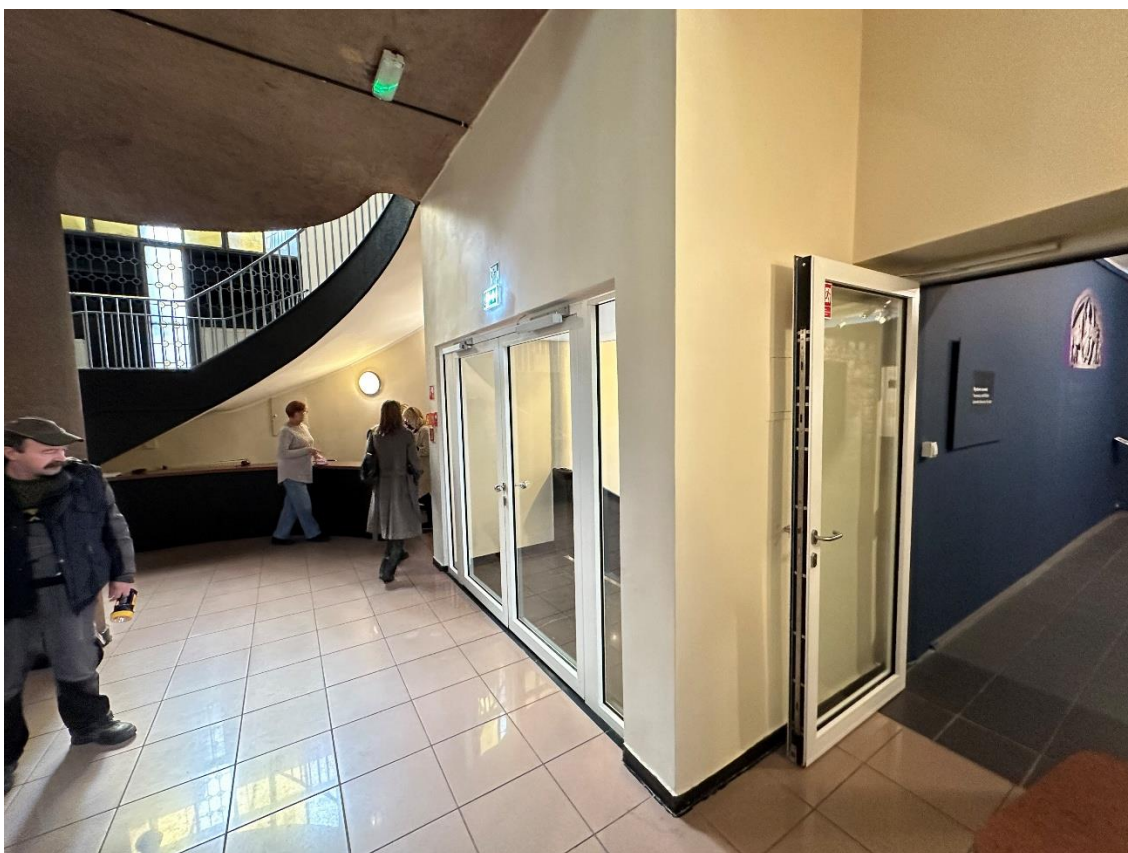
Posadzki na piętrach wykonane z kamienia naturalnego, wapienia(?) należy poddać konserwacji analogicznie jak elementy z lastryka. Wtórnią posadzkę na I piętrze należy wymienić na nową z kamienia naturalnego na wzór posadzek na wyższych kondygnacjach.

Elementy betonowe, m.in. słupy i sufity biegów schodowych należy oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych, usunąć wtórne elementy i urządzenia zamontowane na powierzchni, uzupełnić ubytki kitami mineralnymi strukturą i kolorem dobrane do oryginału. W przypadku elementów o nierównej powierzchni zaleca się czyszczenie laserem. Przed doбором sposobu oczyszczania należy wykonać próby.

Prace należy prowadzić pod nadzorem konserwatora zabytków.

Fot. 97. Główna klatka schodowa. I piętro.

Fot. 98. Główna klatka schodowa. I piętro.

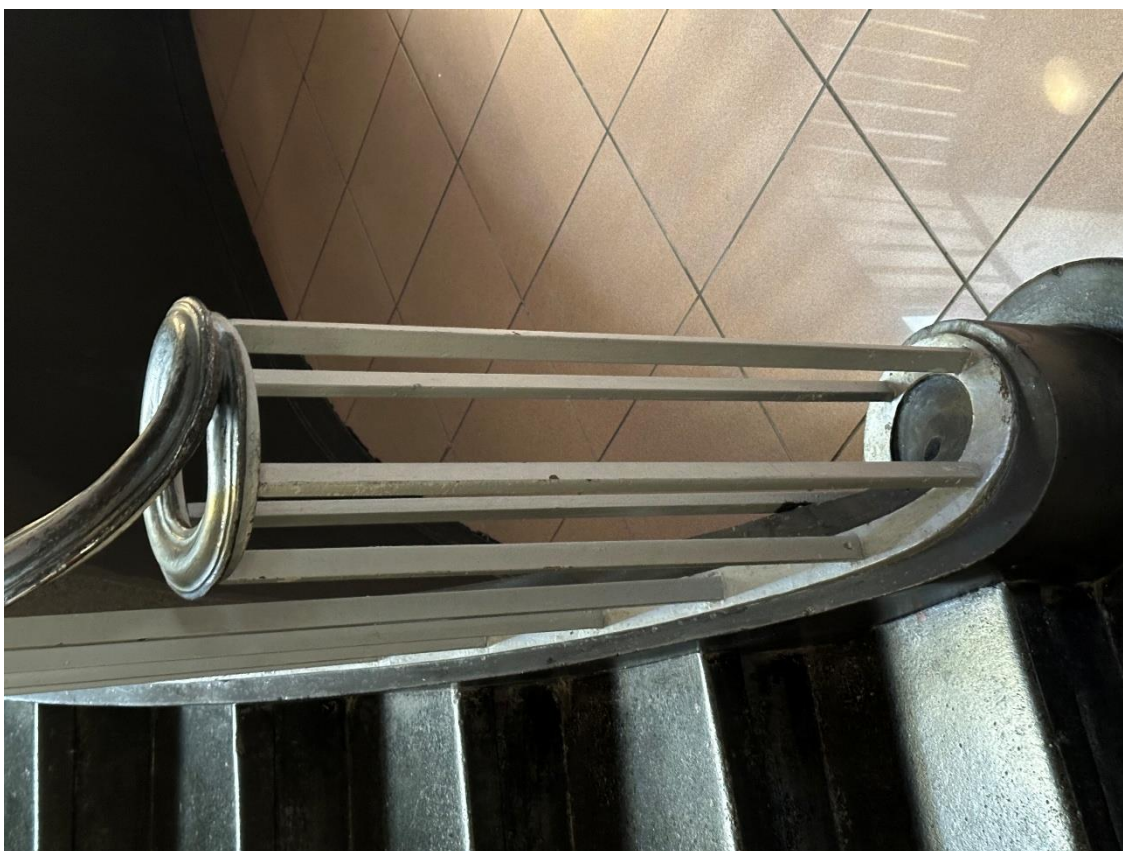
Fot. 99. Główna klatka schodowa. I piętro.

Fot. 100. Główna klatka schodowa. I piętro.

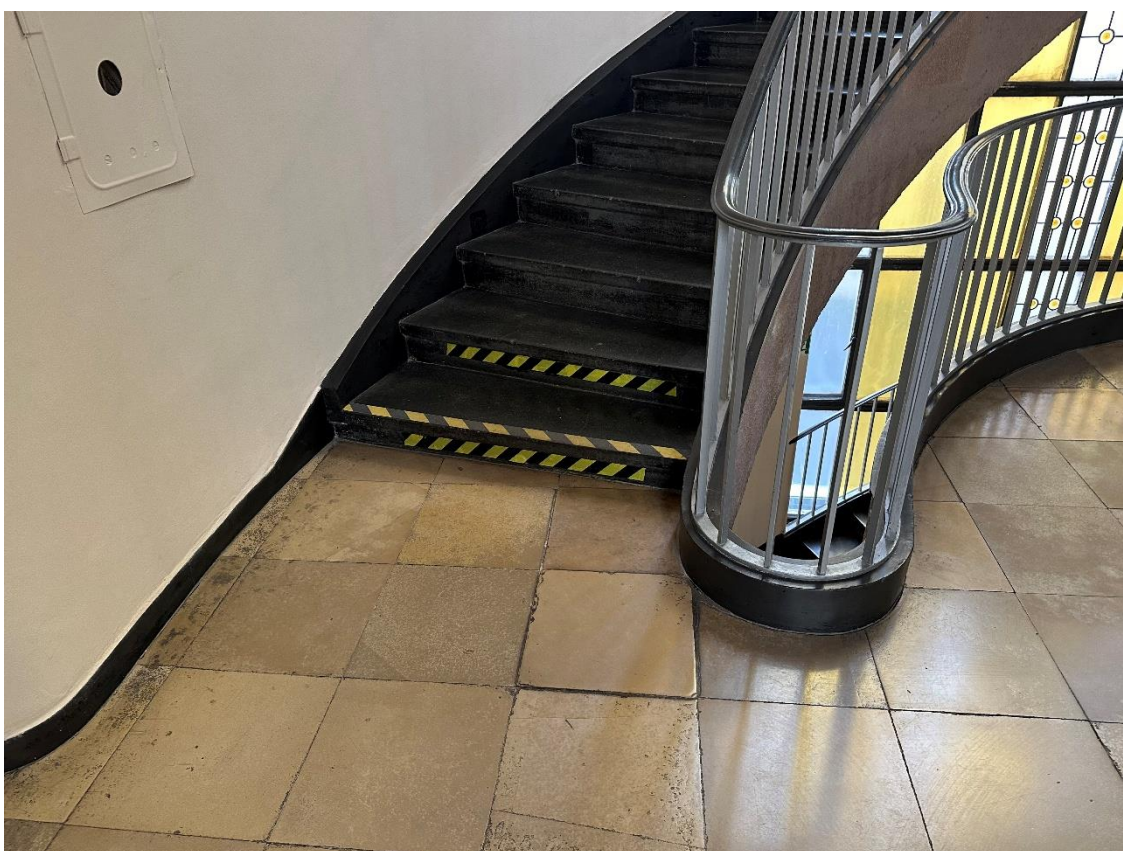
Fot. 101. Główna klatka schodowa. Balustrada.

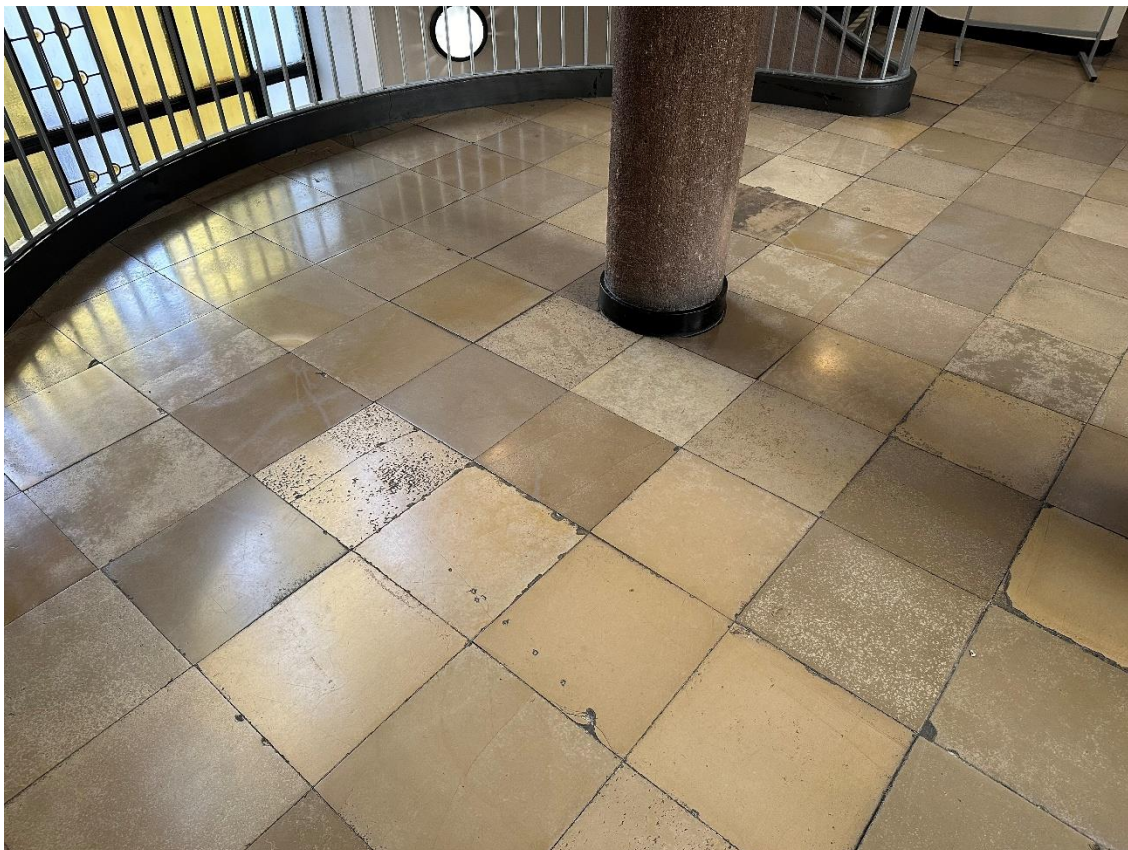
Fot. 102. Główna klatka schodowa. Balustrada.

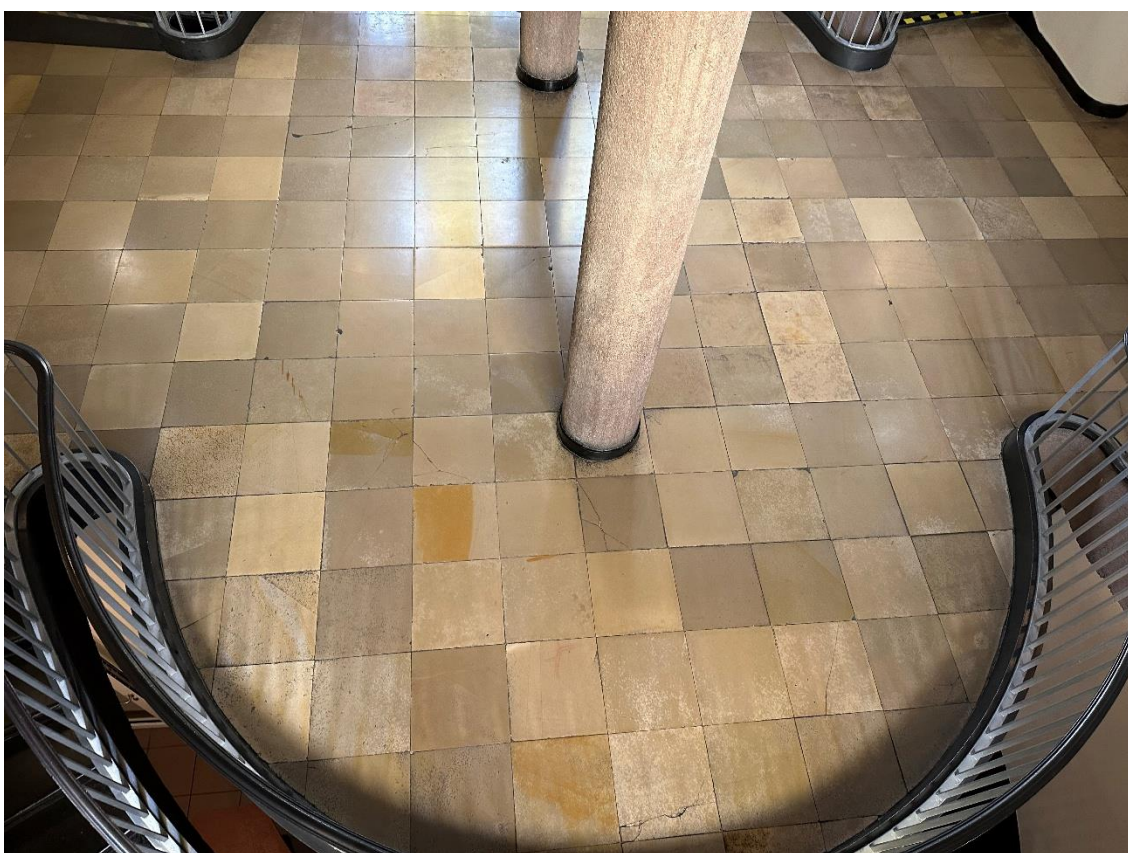
Fot. 103. Główna klatka schodowa. Balustrada.

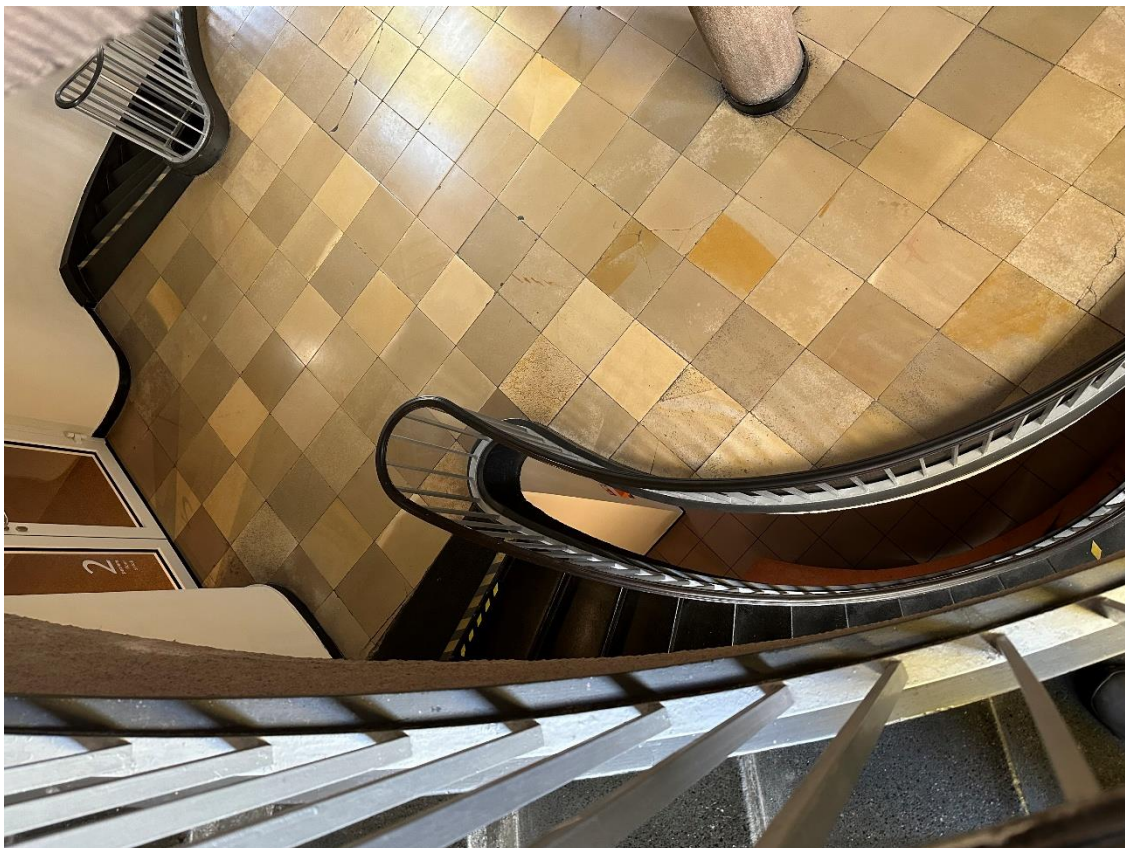
Fot. 104. Główna klatka schodowa. Posadzka z kamienia naturalnego – wapienia (?).

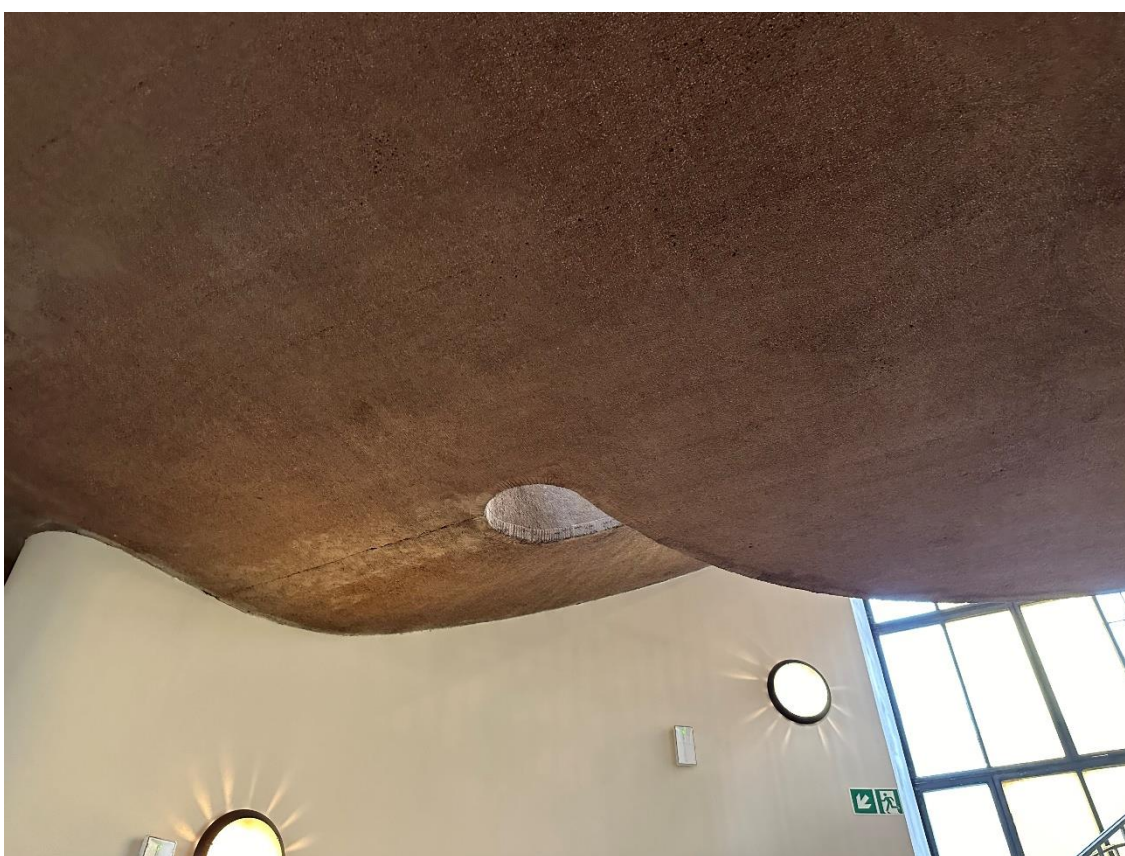
Fot. 105. Główna klatka schodowa. Posadzka z kamienia naturalnego – wapienia (?).

Fot. 106. Główna klatka schodowa. Posadzka z kamienia naturalnego – wapienia (?).

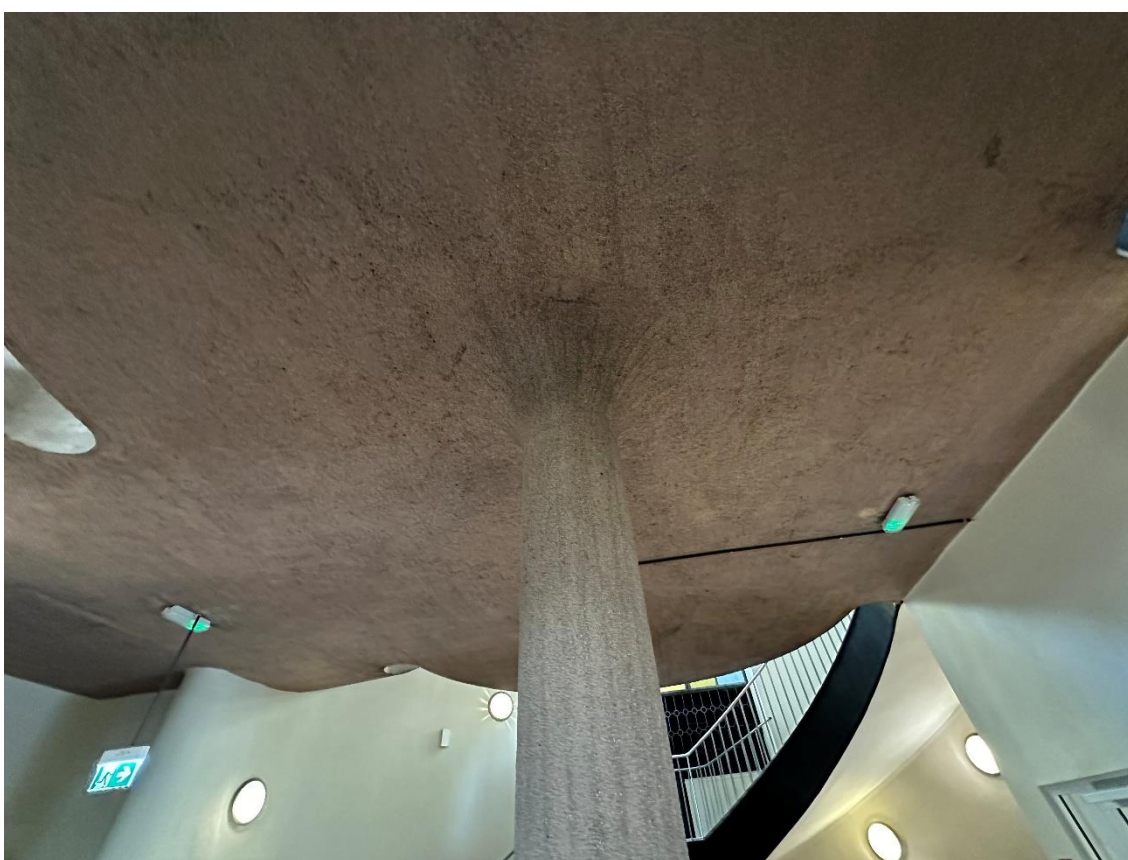
Fot. 107. Główna klatka schodowa. Posadzka z kamienia naturalnego – wapienia (?).

Fot. 108. Główna klatka schodowa. Sufit z betonu naturalnego.

Fot. 109. Główna klatka schodowa. Sufit z betonu naturalnego.

Fot. 110. Główna klatka schodowa. Sufit z betonu naturalnego.

Fot. 111. Główna klatka schodowa. Sufit i kolumna z betonu naturalnego.

Fot. 112. Główna klatka schodowa. Kolumna z betonu naturalnego.

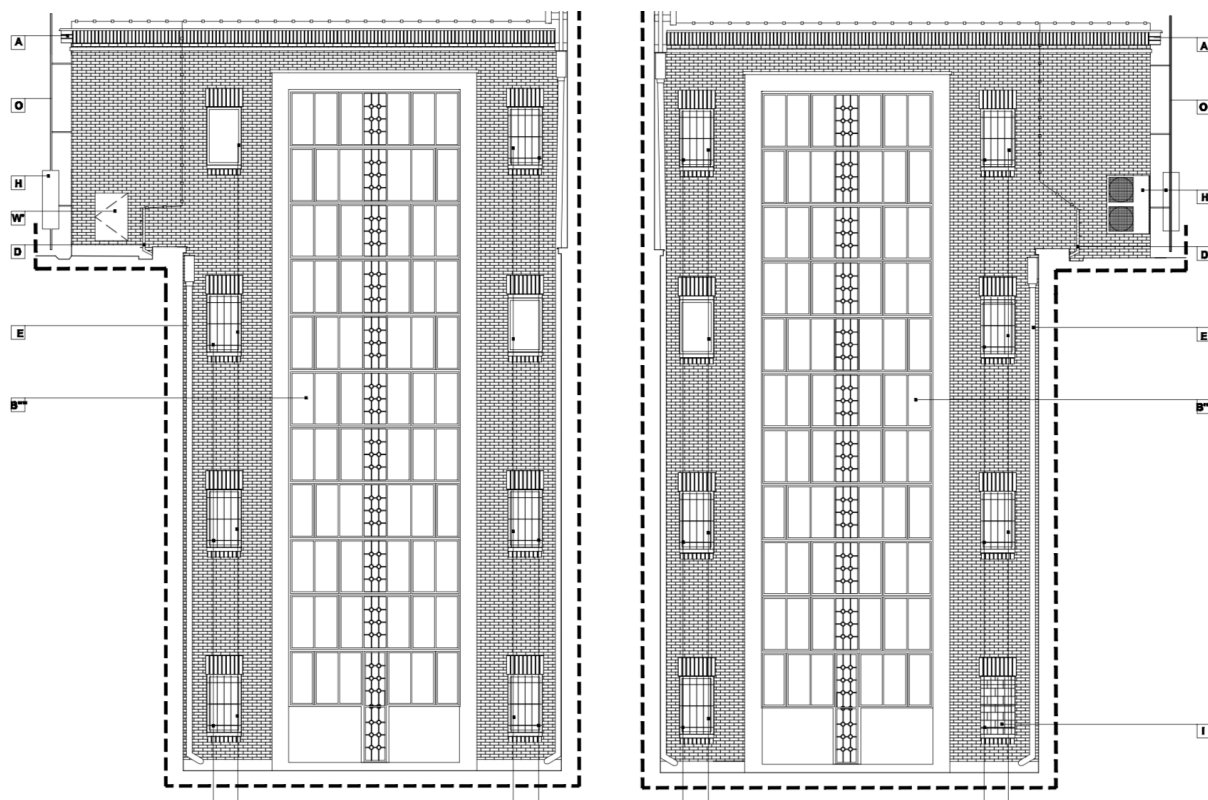
Fot. 113. Główna klatka schodowa. Kolumna z betonu naturalnego.

Fot. 114. Główna klatka schodowa. Kolumna z betonu naturalnego.

4.3. ŚLUSARKA OKIENNA NA KLATCE SCHODOWEJ.

Pierwotnie okna wykonane były jako 84 kwaterowe w układzie 12 x 7. Obecnie w dolnych kwaterach wyprowadzony został system oddymiania klatki schodowej. Okna wykonane zostały z profili stalowych, dwuszybowe ze stalowymi okapnikami od strony zewnętrznej. Pierwotnie szklone były jednolitymi mlecznymi szybami. Obecnie kwatery zlokalizowane na pionowej, środkowej osi zostały przeszklone szkłem kolorowym z gomółkami.

Rysunek 3. Inwentaryzacja elewacji. Stan z 2010 roku.

Istniejąca ślusarka okienna w przeszłości uległa wielokrotnym przekształceniom. Wymienione zostało pierwotne białe – matowe szklenie, które zostało zastąpione; od strony wewnętrznej szkłem białym, miodowym i okrągłymi gomółkami w kolorze miodowym montowanymi na taśmy ołowiowe w szkło białym. Szklenie kwater od strony zewnętrznej również zostało wymienione i prawdopodobnie powieli szkło białe wykończone powierzchniowo strukturą. Wiele elementów szklanych jest uszkodzona. Zarówno od strony wewnętrznej i zewnętrznej widoczne są liczne pęknięcia. Powierzchnia szkła jest zabrudzona. Zabrudzenia widoczne są na szklach zewnętrznych, wewnętrznych i wewnątrz pakietu szybowego. Szklenie osadzone w kwaterach zostało za pomocą silikonu. Silikon uległ procesowi starzenia przez co w wielu miejscach odpaja się i odpada. Całość w okresie późniejszym została przemalowana na kolor czarny.

Ślusarka zachowała się prawie w całości. Przekształcone zostały dolne kwatery, w których zlokalizowano system oddymiania klatki. W wielu miejscach brakuje klamek, systemu zamykania pakietów szybowych, okapników, śrub mocujących, uszkodzone lub zlikwidowane są zawiasy.

Powierzchnia metalu została wielokrotnie przemalowana. Istniejące powłoki zacierają pierwotną formę profili, w wielu miejscach łuszczą się i odspajają. Na powierzchni widoczne są liczne zabrudzenia. Na powierzchni metalu widoczne są liczne ogniska korozji. Od strony zewnętrznej powłoki malarskie nie zachowały się.

W ramach projektowanych prac należy wykonać pełną konserwację techniczną i estetyczną okien. Ze względu na konieczność dostosowania klatki schodowej do przepisów p-poż. występuje konieczność pozostawienia istniejącego systemu oddymiania drogi ewakuacyjnej. System ten został zainstalowany w dolnych oknach w formie otworów wylotowych kanałów. Otwory te należy poddać aranżacji kolorystycznej analogicznej z pozostałą częścią okien. W zależności od podjętej decyzji dotyczącej sposobu szklenia okien należy skorygować formę maskownic kanałów. W przypadku likwidacji kolorowego szklenia z gomółkami, formę maskownic należy uprościć i dostosować do modernistycznego charakteru okien. Źródła systemu ogrzewania w postaci wysokich panelowych grzejników zaleca się wymienić na niskie wielopanelowe grzejniki na całej szerokości wnęk okiennych.

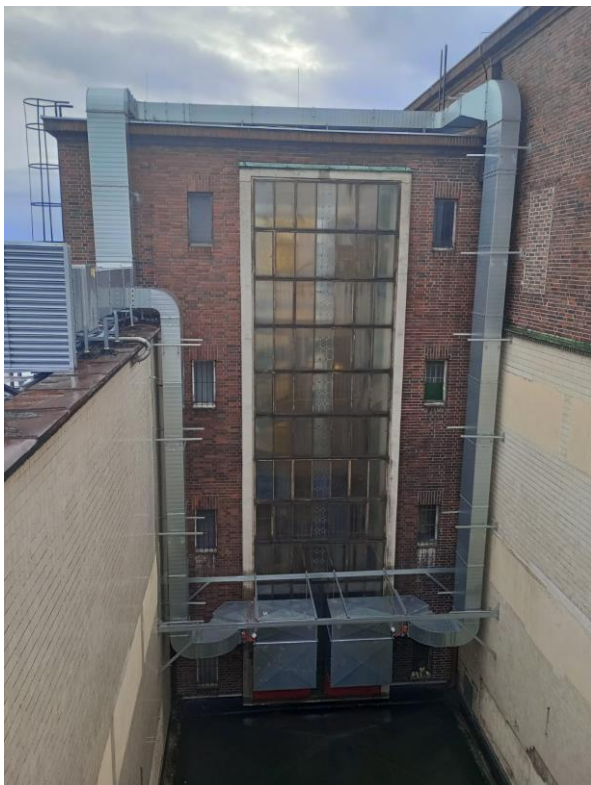
Powierzchnię metalu należy oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych, wtórnych powłok malarskich i produktów korozji. Brakujące elementy metalowe należy odtworzyć (zawiasy, klamki, śruby, okapniki, itp.), zdeformowane lub uszkodzone profile wyprostować lub wymienić na nowe. Wtórne silikony mocujące szklenie należy usunąć i wymienić na nowe kity szklarskie. Ze względu na liczne wstrząsy na terenie Bytomia odpowiedzialne za pękanie sztywno osadzonego szkła w ramach dopuszcza się zastosowanie silikonu.

Ze względu na modernistyczny charakter budynku zaleca się przywrócenie pierwotnej białoszarej kolorystyki ślusarki i odtworzenie jednolitego mlecznego szklenia. W przypadku decyzji o zachowaniu wtórnego szklenia dopuszcza się pozostawienie istniejącej kolorystyki.

W celu identyfikacji pierwotnej kolorystyki przed przystąpieniem do prac konserwatorskich należy wykonać badania stratygraficzne ślusarki okiennej w celu identyfikacji pierwotnej kolorystyki okien.

Istniejące okna należy dodatkowo zabezpieczyć poprzez wykonanie od strony zewnętrznej dodatkowego szklenia w postaci nowej konstrukcji z dodatkowym szkleniem. Dopuszcza się zastosowanie dużych tafli pakietów szklanych jednak konstrukcja ich powinna pokrywać się z profilami oryginalnej ślusarki tak by nie zakłócała estetycznego odbioru okien.

Ze względu na ograniczoną ilość miejsca dopuszcza się demontaż ślusarki okiennej i przesunięcie jej w kierunku wnętrza tak by od strony zewnętrznej zamontować nową ślusarkę okienną ze szkleniem pakietowym – trójszybowym.

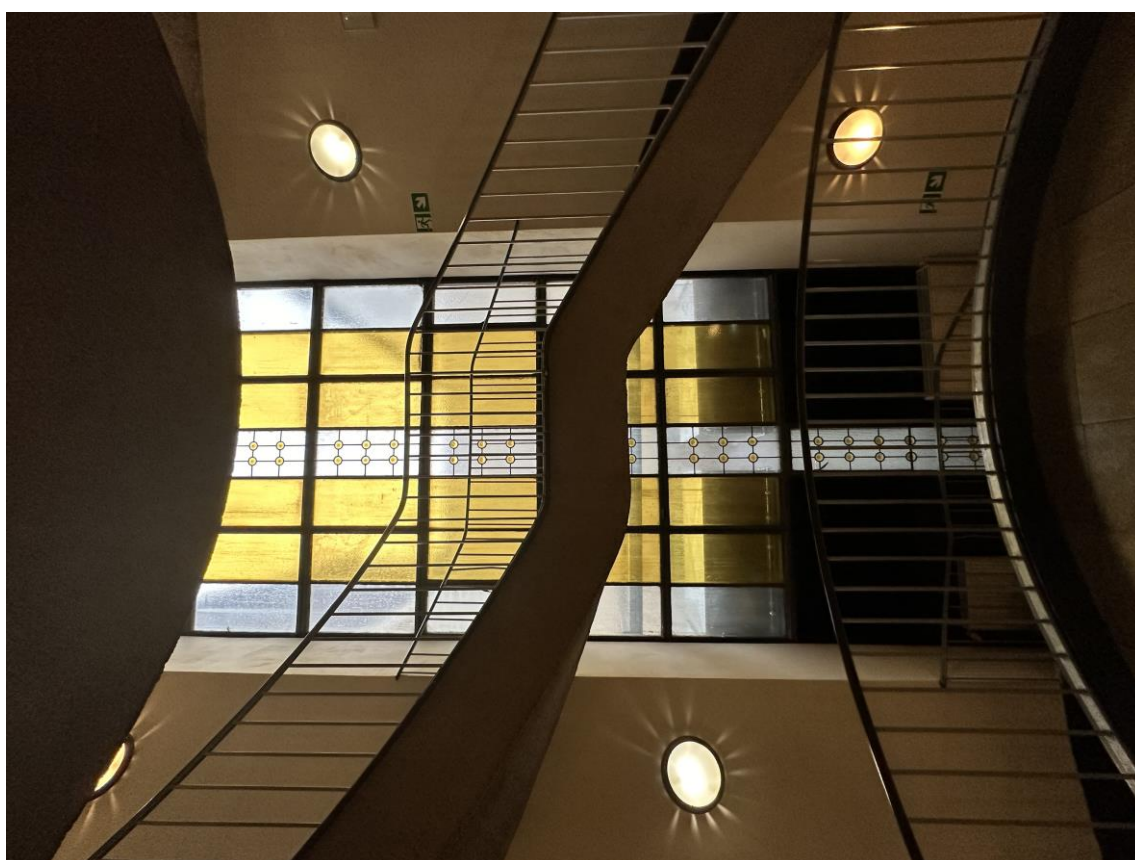
Fot. 115. Okna klatki schodowej od strony zewnętrznej. Stan istniejący.

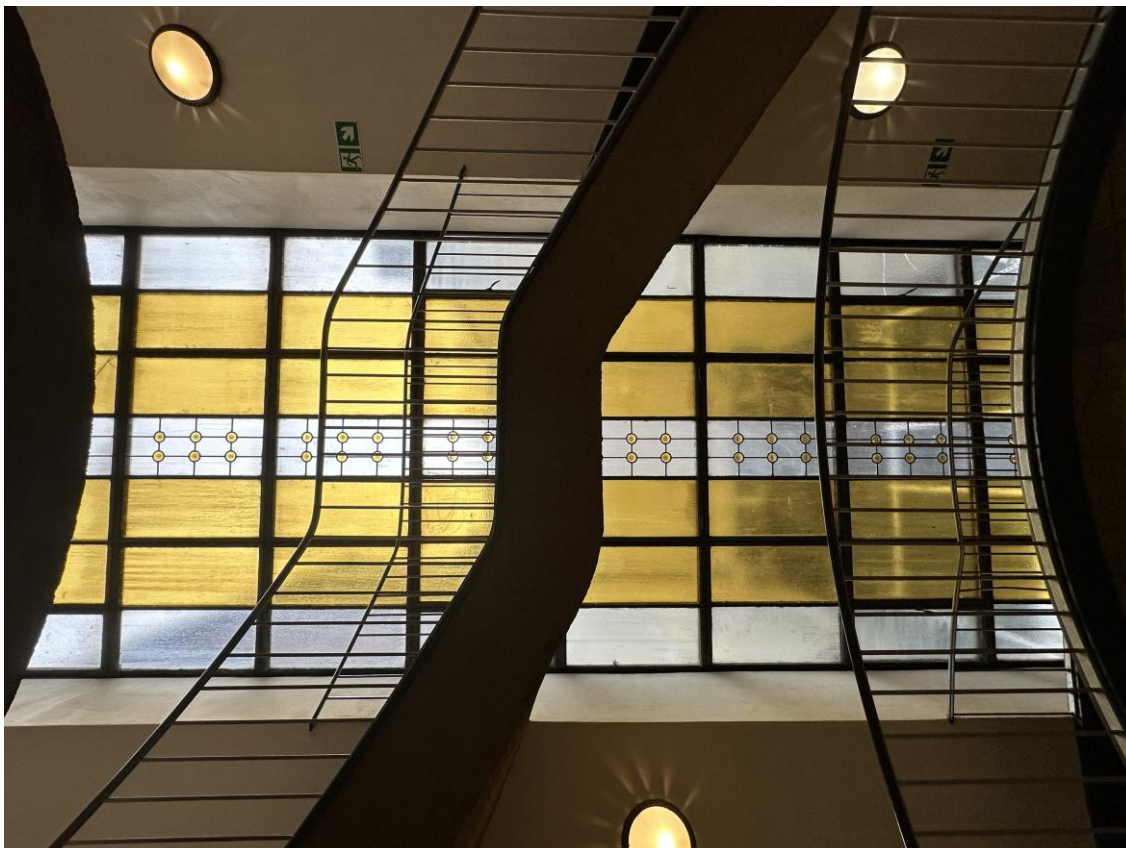
Fot. 116. Ślusarka okienna klatki schodowej.

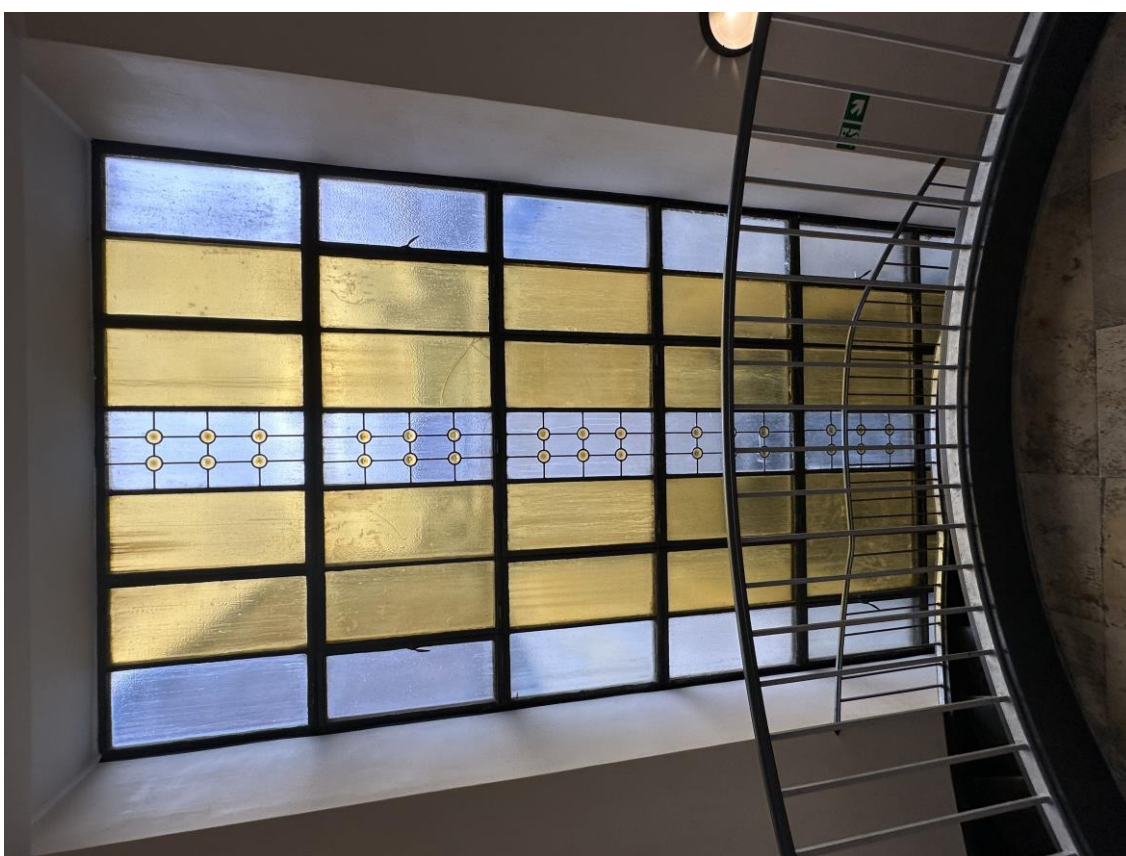
Fot. 117. Ślusarka okienna klatki schodowej.

Fot. 118. Ślusarka okienna klatki schodowej.

Fot. 119. Ślusarka okienna klatki schodowej.

Fot. 120. Ślusarka okienna klatki schodowej.

Fot. 121. Ślusarka okienna klatki schodowej, detal.

Fot. 122. Ślusarka okienna klatki schodowej, detal.

Fot. 123. Ślusarka okienna klatki schodowej, detal.

Fot. 124. Ślusarka okienna klatki schodowej, detal.

Fot. 125. Ślusarka okienna klatki schodowej, detal.

4.4. ANTRESOLE

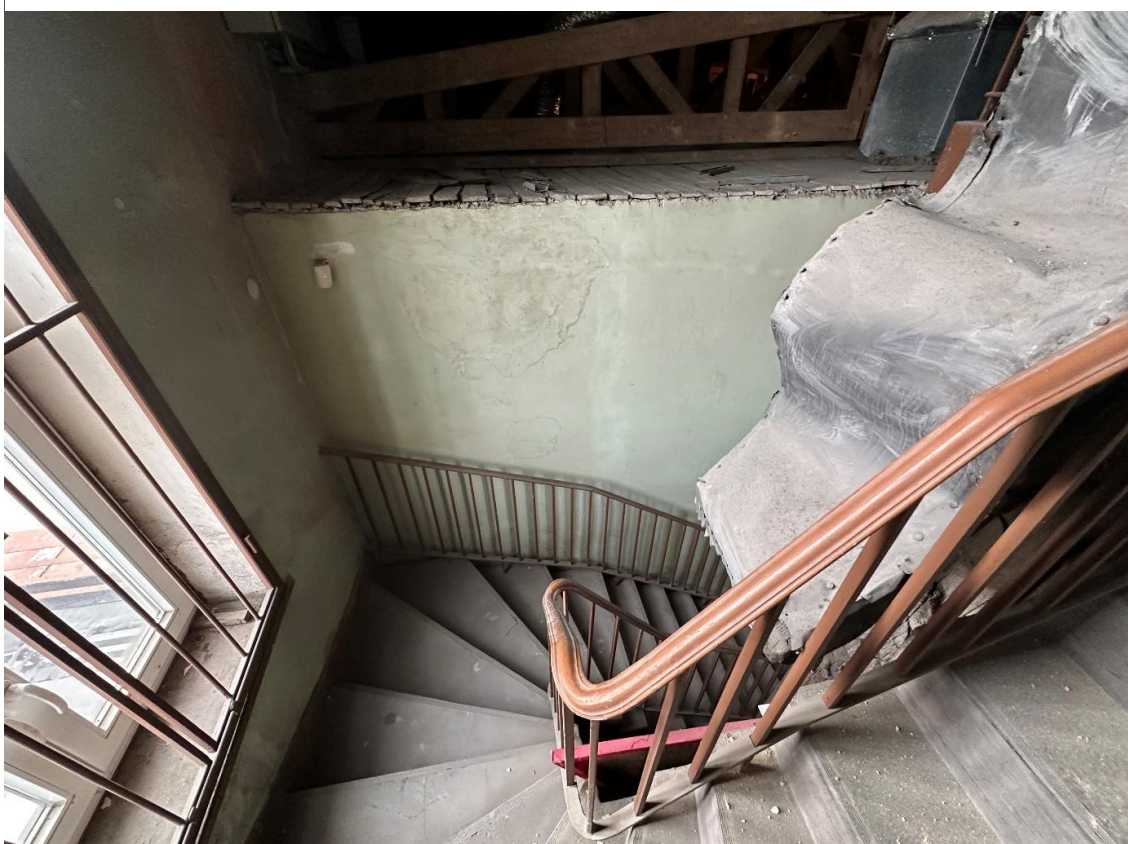
Luksfery doświetlające pomieszczenie z antresolą należy zachować i poddać konserwacji. Luksfery należy oczyścić z zabrudzeń i nawarstwień bitumicznych. Uszkodzone lub pęknięte elementy należy uzupełnić żywicami stabilnymi optycznie przeznaczonymi do uzupełnienia szkła. Ubytki należy uzupełnić kształtkami wielkością i kolorem dobrane do oryginału. Spoiny luksferów należy uzupełnić.

Metalowy balustrady należy poddać konserwacji. Balustrady należy oczyścić z wtórnych powłok malarskich, uzupełnić ewentualne ubytki, zabezpieczyć antykorozyjnie a następnie pomalować pochwyt i balustradę zgodnie z pierwotną kolorystyką. Ewentualne obluzowane mocowania należy powtórnie osadzić w pierwotnym miejscu. Brakujące fragmenty należy zrekonstruować w oparciu o balustradę oryginalną. Wszystkie balustrady (antresoli i klatek schodowych) należy podnieść do wysokości 110 cm poprzez przedłużenie prętów mocujących balustradę w posadzce.

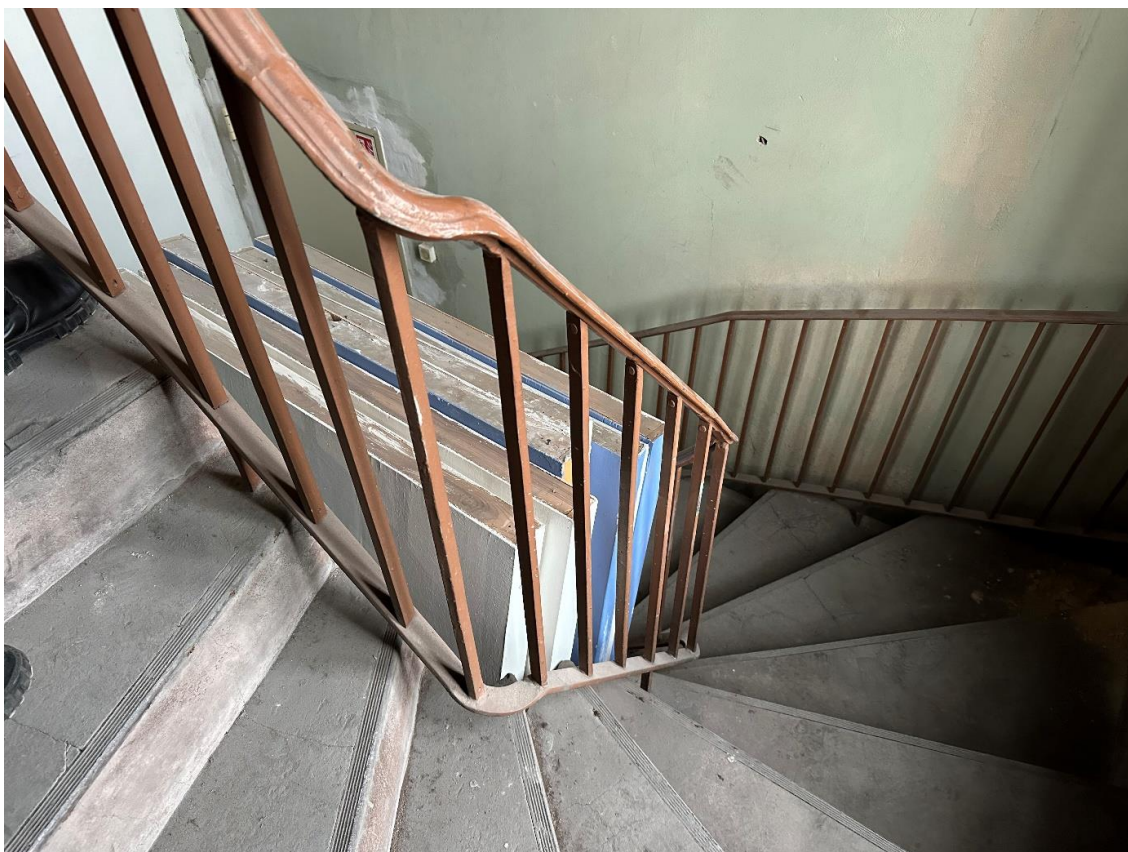
Posadzki betonowe o powierzchni wykończonej karbowaniem zaleca się zachować. Posadzki te należy oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych i uzupełnić. Strukturę powierzchni należy odtworzyć poprzez odcisnięcie struktury w wiążącym betonie.

Fot. 126. Sala ekspozycyjna z antresolą. Fotografia archiwalna.

Fot. 127. Klatka schodowa na antresolę.

Fot. 128. Klatka schodowa na antresolę.

Fot. 129. Korytarz przy antresoli.

Fot. 130. Klatka schodowa na antresolę.

Fot. 131. Zabudowa przestrzeni przy antresoli.

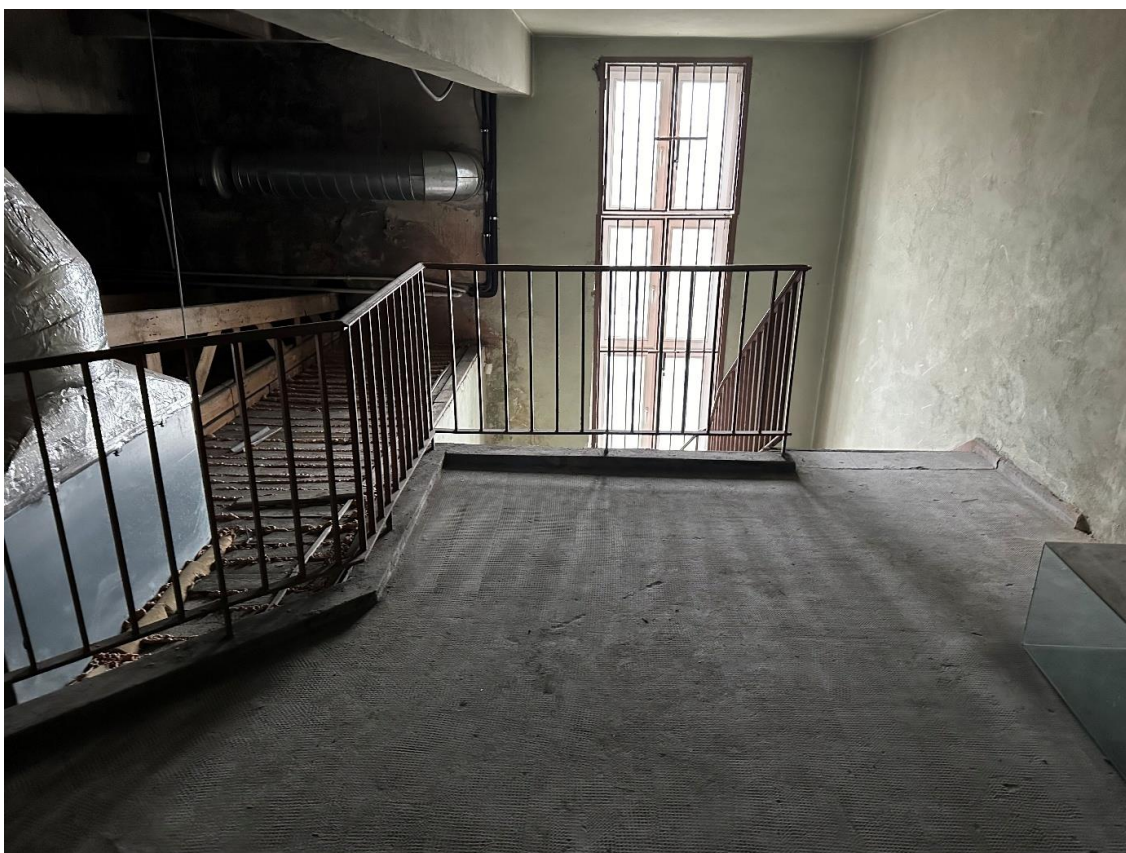
Fot. 132. Luksfery nad pomieszczeniem z antresolą.

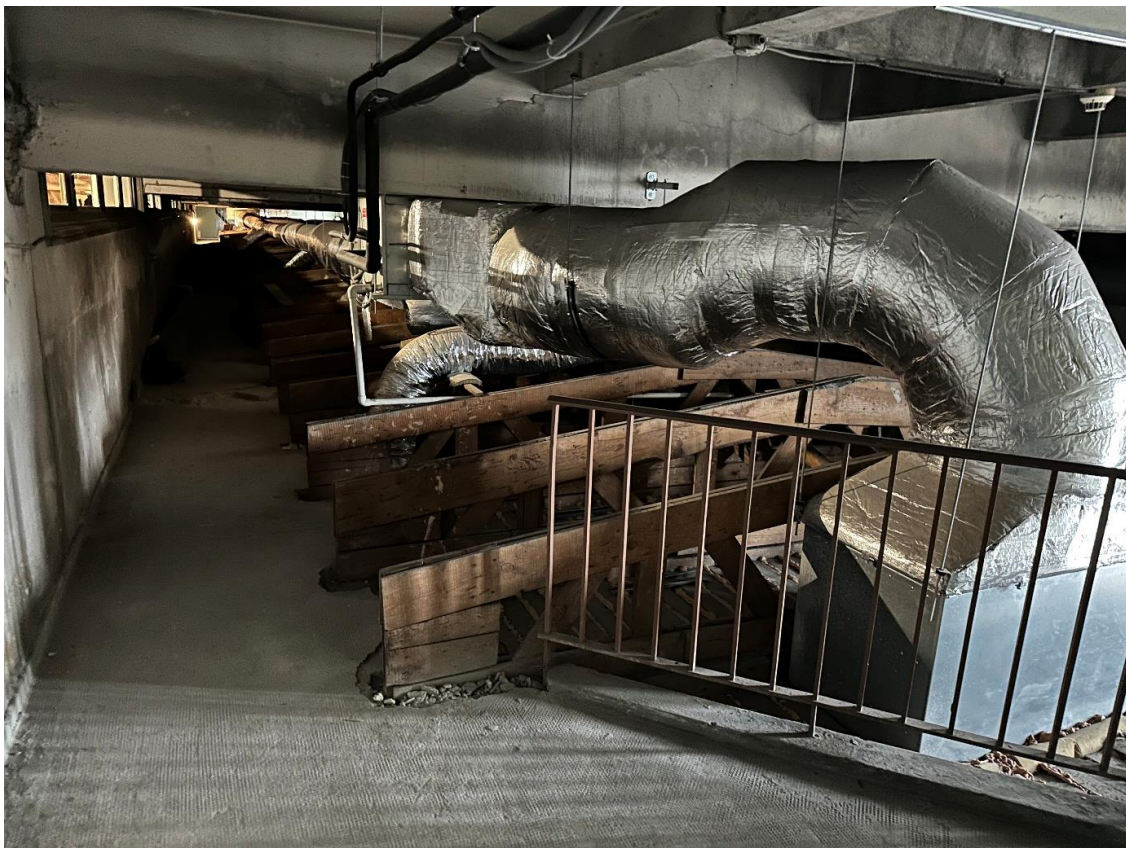
Fot. 133. Klatka schodowa na antresolę.

Fot. 134. Zabudowa przestrzeni przy antresoli.

Fot. 135. Antresola.

Fot. 136. Antresola. Widoczny fragment z wyciętą balustradą.

Fot. 137. Posadzka betonowa na antresoli.

Fot. 138. Klatka schodowa na antresolę.

4.5. PODŁOGI NA SALACH EKSPOZYCYJNYCH

Pierwotne wykończenie podłóg w salach ekspozycyjnych muzeum stanowiły podłogi z linoleum o jednolitej kolorystyce. Podłogi te nie zachowały się. Dopuszcza się odtworzenie podłóg z linoleum współczesnego z PCV w jednolitym kolorze dobranym na potrzeby aranżacji wnętrza lub jako posadzki betonowe kolorystycznie i materiałowo dobrane do nowej, projektowanej funkcji (ekspozycji) obiektu.

4.6. ŁAZIENKI

Pierwotne łazienki nie zachowały się. Pozostałością po pierwotnym wykończeniu pomieszczeń sanitarnych są białe płytki zachowane w pomieszczeniach piwnicy.

Nowo projektowane łazienki należy zaprojektować zgodnie ze współczesnymi przepisami jako współczesna aranżacja. Kolorystykę łazienek należy utrzymać w jasnych tonacjach nawiązujących do białych płytek zachowanych w piwnicy. Forma i wielkość płytek powinna nawiązywać do płytek pierwotnych.

Fot. 139. Zachowany pierwotny wystrój pomieszczeń sanitarnych.

4.7. ROZDZIELNIE ELEKTRYCZNA

Na antresoli zachowało się pomieszczenie oryginalnej rozdzielni elektrycznej. Ściany i drzwi do pomieszczenia należy poddać konserwacji. Ściany należy oczyścić z wtórnych powłok malarskich, uzupełnić ewentualne ubytki, a następnie pomalować zgodnie z pierwotną kolorystyką. Drzwi stalowe również należy poddać konserwacji, oczyścić z wtórnych powłok malarskich, uzupełnić ewentualne ubytki, zabezpieczyć antykorozyjnie a następnie pomalować zgodnie z pierwotną kolorystyką. Oryginalne urządzenie rozdzielni elektrycznej należy poddać konserwacji. Należy właściwie wyeksponować oryginalne urządzenie techniczne poprzez wstawienie za istniejący otwór drzwiowy, od strony pomieszczenia demontowalnego przeszklenia, które umożliwi wgląd do wewnątrz. Ze względów pożarowych do pomieszczenia nie będzie dostępu, rozdzielnia nie będzie pełnić funkcji użytkowych - będzie eksponatem muzealnym.

Fot. 140. Zachowana rozdzielnia elektryczna.

5. KLATKA SCHODOWA DO PIWNICY

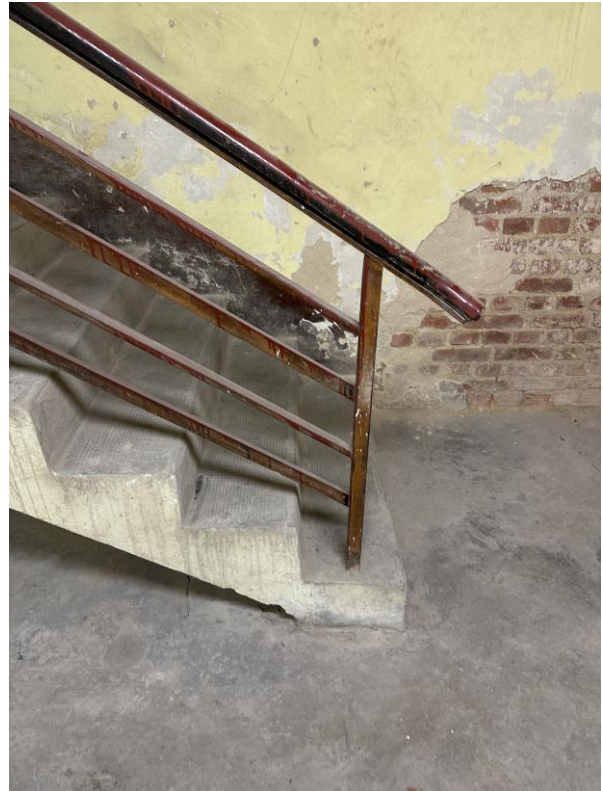
Istniejąca klatka schodowa prowadząca do piwnicy z parteru budynku koliduje z projektowaną przestrzenią strefy nowego wejścia do muzeum. Balustradą na poziomie parteru należy rozebrać, zachować i zabezpieczyć w piwnicy. Strop nad klatką schodową należy zaślepić lekkim stropem o konstrukcji umożliwiającej w przyszłości jego demontaż i przywrócenie pierwotnej funkcji klatki schodowej. Zaleca się tymczasowe zamontowanie balustrady na ścianie nieczynnej klatki schodowej. Zdemontowaną balustradę i pozostawiony odcinek na biegu schodowym należy poddać konserwacji poprzez oczyszczenie i zabezpieczenie antykorozyjne.

Fot. 141. Istniejąca klatka schodowa pomiędzy parterem a piwnicą.

Fot. 142. Istniejąca klatka schodowa pomiędzy parterem a piwnicą – strop przeznaczony do zabudowy.

Fot. 143. Istniejąca klatka schodowa pomiędzy parterem a piwnicą.

Konserwator Dziej Sztuki

mgr Aleksander Harkawy